

Logeerhuizen onder de loep

*Het verkrijgen van kennis en inzicht over de aard en doelmatigheid
van de opvang in logeerhuizen*

Fieke Steinkamp en Anna Verwegen

Colofon

Afstudeeronderzoek "Onderzoek & Innovatie" HBO Pedagogiek

Afstudeerorganisatie

Lindenhout

Heijenoordseweg 1

6813 GG Arnhem

Onderwijsinstelling

Hogeschool van Arnhem en Nijmegen

Kapittelweg 33

6525 EN Nijmegen

Auteurs

Anna Verwegen

Rendierstraat 30

5408 XK Volkel

ACA.Verwegen@student.han.nl

Fieke Steinkamp

Hatertseweg 463E

6533 GH Nijmegen

FE.Steinkamp@student.han.nl

Aantal woorden: 15197

Omslagfoto

(Hogeschool van Arnhem en Nijmegen, 2017)

(Entrea lindenhout, 2017)

(Professioneel ouderschap, z.d.)

Voorwoord

U staat op het punt om onze scriptie 'Logeerhuizen onder de loep' te lezen. Deze scriptie is geschreven in het kader van het afstuderen van de opleiding Pedagogiek aan de Hogeschool van Arnhem en Nijmegen.

In september zijn we gestart met het onderzoek naar de logeerhuizen binnen Lindenhout. We hebben een fijne tijd gehad bij Lindenhout, met een goede samenwerking met collega's en betrokkenen. Het onderzoek bracht veel uitzonderingen met zich mee, waardoor we elke keer een nieuwe weg in konden slaan en meer verdieping konden aanbrengen in het onderzoeksrapport. Door de betrokkenheid van collega's hebben we vanuit veel verschillende perspectieven informatie kunnen verzamelen.

Onze samenwerking was wederom fantastisch. Sinds het eerste jaar was duidelijk dat wij een goed team zijn samen. We vullen elkaar aan en halen het beste in elkaar naar boven. We zijn blij dat we dit ook tijdens het onderzoek tot uiting mocht komen.

Er zijn een aantal mensen die we graag willen bedanken. Allereerst Yvonne Aartsen, onze begeleidster. We willen haar bedanken voor haar betrokken begeleiding, goede feedback en dat ze ons en ons onderzoeksrapport naar een hoger niveau heeft getild. We willen Mariska Gootzen bedanken, voor het feit dat de deur altijd open stond voor vragen en haar kritische en prettige begeleiding. Verder bedanken we alle betrokkenen van het onderzoek voor hun openheid en tijd.

Veel leesplezier!

Anna Verwegen & Fieke Steinkamp

Nijmegen, 6 december 2017

Inhoud

Voorwoord	2
Samenvatting.....	6
Hoofdstuk 1 - Inleiding	8
1.1 Aanleiding van het praktijkonderzoek.....	8
1.2 Context van het onderzoek.....	9
1.3 Leeswijzer	10
Hoofdstuk 2 - Probleemanalyse	11
2.1 Analyse van het probleem in de praktijk.....	11
2.1.1 Ontstaan logeerhuizen	11
2.1.2 Doelstelling.....	12
2.1.3 Doelgroep	13
2.1.4 Logeerhuisouders	14
2.1.5 Samenwerking betrokken partijen	15
2.1.6 Aanmelding logeerhuis.....	15
2.1.7 Dossieronderzoek	16
2.2 Analyse van het probleem in de literatuur	17
2.2.1 Opvoeding	17
2.2.2 Uithuisplaatsing.....	18
2.2.3 Residentiële zorg	20
2.2.4 Crisisopvang.....	21
2.2.5 Doelgroep	23
2.2.6 Quality 4-Children.....	24
2.2.7 Transitie en gemeente.....	25
2.3 Conclusie probleemanalyse	27
2.4 Probleemstelling	28
2.4.1 Hoofdvraag	28
2.4.2 Deelvragen.....	28
Hoofdstuk 3 - Methode van onderzoek	29
3.1 Onderzoeksbenadering.....	29
3.2 Participanten.....	29
3.3 Procedure van onderzoek.....	30
3.3.1 Dossieronderzoek	30
3.3.2 Steekproef	31

3.3.3 Analyse	32
3.4 Meetinstrumenten.....	32
3.5 Analyse.....	32
3.6 Betrouwbaarheid en validiteit	33
Privacy	35
4. Resultaten.....	36
4.1 Deelvraag 1	36
4.1.1 Leeftijd bij aanvang van de plaatsing in kalenderjaren	36
4.1.2 Geslacht	37
4.1.3 Problematiek	38
4.1.4 Verblijfsduur in maanden	39
4.1.5 Vorm van verblijf	41
4.2 Deelvraag 2	42
4.2.1 Mate waarin de gestelde doelen zijn behaald (Lang verblijf)	42
4.2.2 Vervolgplek.....	44
4.2.3 Contact met school, hobby's, sociaal netwerk.....	45
4.2.4 Mate van afname problematiek.....	45
4.2.5 Breakdown.....	46
4.2.6 Tevredenheid van ouder(s) en kind, op basis van de exitlijst	46
4.2.7 Resultaten klankbordgroep	47
5. Conclusies en discussies	49
5.1 Conclusie.....	49
5.1.1 Deelvraag 1.....	49
5.1.2 Conclusie	49
5.1.3 Toelichting	50
5.1.4 Deelvraag 2.....	52
5.1.5 Conclusie	52
5.1.6 Toelichting	52
5.2 Beantwoording onderzoeksvraag	55
5.3 Discussies	56
5.3.1 Betrouwbaarheid en validiteit.....	56
5.3.2 Afbakening onderzoek.....	56
5.3.3 Nog niet onderzocht.....	56
5.3.4 Achteraf	57
5.4 Suggesties vervolgonderzoek.....	57
5.5 Aanbevelingen praktijk	59

Literatuur	60
Bijlagen	63
Bijlage 1: Vacature logeerhuisouder.	63
Bijlage 2: Risicotaxatieformulier.....	66
Bijlage 3: Vragenlijst logeerhuisouders	69
Bijlage 4: Bericht memo logeerhuisouders	70
Bijlage 5: Klankbordgroep	71
Bijlage 6: Verklaring geheimhouding.....	74

Samenvatting

Lindhout is in 2014 gestart met het concept logeerhuizen. Een logeerhuis is een gezinshuisvariant: een kleinschalige gezinswoonvorm met professionele opvoeders, die residentiële zorg bieden (Lindhout, 2017b). Het onderzoek naar logeerhuizen is gestart met het volgende doel: Het verkrijgen van kennis en inzicht over de aard en doelmatigheid van de opvang die de logeerhuizen bieden in de periode januari 2015 tot december 2016, afgezet tegen de doelstellingen van de opbouw van de logeerhuizen.

Het onderzoek richt zich op de volgende hoofd- en deelvragen:

Hoofdvraag:

In hoeverre sluit de praktijk van de opvang die de logeerhuizen biedt aan bij de doelstelling en uitgangspunten, zoals geformuleerd in 2013?

Deelvraag 1:

Hoe verhoudt de groep kinderen, die is opgevangen in de logeerhuizen in de periode januari 2015 tot en met december 2016, zich tot de omschrijving van de doelgroep, zoals geformuleerd bij de opbouw van de logeerhuizen?

Deelvraag 2:

In hoeverre heeft de opvang in de logeerhuizen, in de periode januari 2015 tot en met december 2016, de hulp geboden zoals geformuleerd bij de opbouw van de logeerhuizen?

Het onderzoek is een kwantitatief onderzoek, vormgegeven door middel van dossieronderzoek. De resultaten die voortkwamen uit dit onderzoek zijn verder aangevuld door contact met de logeerhuisouders. De resultaten zijn verwerkt in Excel en vervolgens geanalyseerd door de onderzoekers. Later zijn deze resultaten nog besproken met verschillende professionals in een klankbordgroep. De resultaten zijn weergegeven in grafieken en tabellen in het onderzoeksverslag.

Het antwoord op de onderzoeksvraag luidt als volgt: Qua leeftijd, geslacht, problematiek en vorm van verblijf verhoudt de doelgroep zich goed tot de doelstelling. Mede omdat de doelgroep, geformuleerd in 2013, erg breed is. De uitzonderingen die hierbij horen hebben hun eigen redenen om in een logeerhuis te passen. Er zijn aandachtspunten. Zo is de verblijfsduur voor een relatief grote groep langer geweest dan Lindhout beoogt. Het is de bedoeling dat er zo snel mogelijk een duidelijk perspectief is voor een kind. Wellicht kan dit de verblijfsduur verkorten. In het onderzoek is gebleken dat hier nog winst te behalen valt.

Een minderheid van de kinderen gaat terug naar huis, terwijl dit is waar Lindenhout naar streeft. De zorg en ondersteuning die geboden wordt door alle betrokken partijen in de periode van opvang zou hiermee te maken kunnen hebben. Er is te weinig bekend over de mate van hulp in de thuissituatie, daar kunnen geen conclusies over getrokken worden. In de afwezigheid van doelen is verbetering nodig. Een andere reden kan zijn dat de problematiek van de opgevangen kinderen te zwaar is om in het logeerhuis te verminderen, zodat het kind weer thuis kan gaan wonen.

Hoofdstuk 1 - Inleiding

1.1 Aanleiding van het praktijkonderzoek

Lindhout is een jeugdhulpverleningsorganisatie met als visie: kinderen horen thuis, anders zo thuis mogelijk. Lindhout is in 2014 gestart met het concept logeerhuizen. Een logeerhuis is een gezinshuisvariant: een kleinschalige gezinswoonvorm met professionele opvoeders, die residentiële zorg bieden (Lindhout, 2017b). Het is een plek voor kort verblijf en crisisopvang. In het kader van de visie van Lindhout streven zij ernaar een kind altijd “zo thuis mogelijk” op te vangen, in een gezinssituatie. Als kinderen zich in een situatie bevinden waar problemen zo hoog zijn opgelopen, dat thuis wonen op dat moment niet meer kan en er sprake is van complexe problematiek, biedt een logeerhuis de beste oplossing. Er is dan sprake van een tijdelijk verblijf. Het is bedoeld als mogelijkheid om rust te brengen, inzichtelijk maken van de situatie en het vinden van de beste oplossing (Lindhout, 2017b). Dit duurt soms enkele weken, maar kan ook voor een paar maanden zijn. Het logeerhuis kijkt naar wat de beste optie is voor het kind: terug naar huis of naar een andere plek. De doelgroep is breed. Kinderen van alle leeftijden kunnen geplaatst worden in een logeerhuis. De voornaamste doelgroep die op dit moment in een logeerhuis van Lindhout wordt opgevangen, zijn jongeren van twaalf tot en met achttien jaar. Kinderen en jongeren kunnen met verschillende redenen terecht komen in een logeerhuis, maar er is altijd sprake van crisis. Er moet zo snel mogelijk gezorgd worden voor een rustige en stabiele situatie (J. Goessens, persoonlijke communicatie, 20 september 2017).

Lindhout is in september 2017 gestart met een kwantitatief onderzoek naar de logeerhuizen binnen de organisatie. John Goessens is de opdrachtgever van dit onderzoek. Hij is de manager van de tak ‘Wonen & Opgroeien’ binnen Lindhout. Goessens heeft het concept logeerhuizen bedacht en uitgewerkt binnen de organisatie.

Het onderzoek naar logeerhuizen is gestart met het volgende doel: Het verkrijgen van kennis en inzicht over de aard en doelmatigheid van de opvang die de logeerhuizen bieden in de periode januari 2015 tot december 2016, afgezet tegen de doelstellingen van de opbouw van de logeerhuizen. Er is gekozen voor deze startdatum om een reëel beeld te schetsen van de logeerhuizen. Er wordt verwacht dat de opstartfase geen valide gegevens zal brengen, dus zijn deze dossiers niet meegenomen in het onderzoek. Kinderen zitten maximaal een half jaar in een logeerhuis. De keuze voor de einddatum is daarmee verantwoord. Op deze manier worden er geen lopende casussen verwerkt in het onderzoek.

Er is, volgens Goessens, veel nieuwsgierigheid naar het concept logeerhuizen vanuit de gemeenten en andere jeugdhulpverleningsorganisaties. Lindenhout wil de organisatie meer naar buiten profileren. Ze willen weten of de gestelde doelen voor de logeerhuizen zijn behaald. Daarnaast hebben de gemeenten ook belang bij dit onderzoek. De gemeenten willen weten voor welk product ze betalen en Lindenhout wil dit kunnen aantonen (Persoonlijke communicatie, 20 september 2017).

Het onderzoek dat in dit rapport centraal staat betreft een dossieronderzoek en telefonisch afgenomen vragenlijsten. In het dossieronderzoek wordt onder andere gekeken naar doelgroep, verblijfsduur, problematiek en effectiviteit van de verkregen hulp op basis van de vooraf gestelde doelen van het logeerhuis.

1.2 Context van het onderzoek

Lindenhout is een jeugdhulpverleningsorganisatie die zich sterk maakt voor kinderen. De organisatie is gevestigd in de provincies Gelderland en Overijssel. Lindenhout biedt momenteel hulp aan ongeveer 1700 kinderen, jongeren en hun families. Daarvan wonen 1.000 kinderen niet thuis, maar in een pleeggezin, logeerhuis, gezinshuis of mentorhuis. Ongeveer 700 gezinnen worden ambulante begeleid. Binnen Lindenhout wordt gesproken over 'Wijk & Buurt' als het gaat om ambulante begeleiding en over 'Wonen & Opgroeien' als er sprake is van uitwonende kinderen (J. Goessens, persoonlijke communicatie, 5 september 2016).

Lindenhout biedt hulp aan kinderen en hun (pleeg)ouders met ernstige problemen op het gebied van opvoeden en opgroeien. Lindenhout biedt intensieve en specialistische hulp. Kernwaarden zijn het denken in oplossingen en mogelijkheden, niemand laten wachten en leren van elkaar (Lindenhout, 2017a).

Lindenhout biedt een breed scala aan hulpverlening. Jeugdzorgwerkers begeleiden kinderen en gezinnen. Gedragswetenschappers ondersteunen hen en voeren waar nodig diagnostisch onderzoek uit. Daarnaast zijn er veel mensen 'achter de schermen' bezig om de zorg optimaal te houden en aan te bieden. Denk hierbij aan: beleid en management, cliëntadministratie, financiële administratie en het Entreeteam.

1.3 Leeswijzer

Hoofdstuk twee beschrijft de probleemanalyse vanuit de praktijk en in relatie tot de literatuur, gevolgd door de probleemstelling. In hoofdstuk drie vindt u de methode van onderzoek, u krijgt hierin een beeld van de verschillende bronnen en ingezette meetinstrumenten. In hoofdstuk vier staan de resultaten. Hoofdstuk vijf bestaat uit twee delen. In de conclusie wordt antwoord gegeven op de hoofd- en deelvragen. De discussie geeft een terugblik op het onderzoek en worden er aanbevelingen gedaan voor de organisatie.

Hoofdstuk 2 - Probleemanalyse

2.1 Analyse van het probleem in de praktijk

Er is een analyse gemaakt van het probleem in de praktijk. Hiervoor zijn verschillende bronnen gebruikt. Er is met name gesproken met mensen werkzaam voor of in de logeerhuizen. Verder zijn interne documenten gebruikt om een duidelijk beeld te schetsen van logeerhuizen en de opzet hiervan. Daarnaast heeft één van de onderzoekers een jaar stage gelopen bij Lindenhout en heeft daarbij de nodige kennis opgedaan en verwerkt in dit rapport. Er zijn gesprekken gevoerd met de volgende medewerkers:

- John Goessens, manager 'Wonen & Opgroeien'
- Nathalie Wind, medewerker Entreeteam
- Simone Koert, logeerhuisouder
- Naticce de Boer, gedragswetenschapper
- Yvonne Aartsen, beleidsmedewerker/adviseur
- Rinie van Rijssingen, beleidsadviseur

2.1.1 Ontstaan logeerhuizen

In september 2013 is het plan voor de opbouw van logeerhuizen tot stand gekomen. Op dit moment zijn er zeven logeerhuizen. Voor deze tijd had Lindenhout de module Flexibel Verblijf. Dit hield in dat jongeren van twaalf tot en met achttien jaar, die tijdelijk niet thuis konden wonen, in een residentiële voorziening verbleven. Dit waren panden waarin acht à negen jongeren samen verbleven, begeleid door een team van professionele groepsopvoeders (Goessens, 2013, pag. 2). Lindenhout zag dat in deze groepen de cliënten elkaars gedrag versterkten. De groepsleiding was vooral bezig met het in goede banen leiden van de groep. Hierdoor was de individuele aandacht voor de jongeren klein. De groepen waren te groot en de continuïteit te klein door veel wisselingen van medewerkers. Daarnaast was de locatie waar de jongere geplaatst werd afhankelijk van waar Lindenhout plek had. Een jongere uit Arnhem kon geplaatst worden in Doetinchem, omdat daar op dat moment een plek vrij was. Hierdoor moesten jongeren soms wisselen van school en sport (J. Goessens, persoonlijke communicatie, 20 september 2017).

In 2009 heeft Lindenhout de stelling genomen: kinderen groeien het beste op in een gezinssituatie. Lindenhout zag opgroeien op de groep als een onnatuurlijke manier van opgroeien voor kinderen en jongeren. Een stevige uitspraak, maar Lindenhout stond, en staat, hier achter. De groepen zijn daarmee verdwenen bij Lindenhout en gezinshuizen zijn opgericht. De crisisopvanggroepen die Lindenhout had, waren er nog wel. John Goessens vertelt dat het te ingewikkeld was om jongeren van de crisisopvang te plaatsen in een gezinshuis. Een gezinshuis is bedoeld als setting waarin kinderen kunnen opgroeien.

Ze blijven daar voor een langere periode. In veel situaties zelfs tot ze zelfstandig gaan wonen. Voorafgaand aan een plaatsing in een gezinshuis, vindt een uitgebreid matchingproces plaats. De start van een plaatsing kan daarmee lang duren.

Een crisisplaatsing daarentegen moet snel en brengt vaak veel onrust met zich mee. Het kind moet snel uit de onveilige of onhandelbare situatie gehaald worden en geplaatst worden in een veilige en rustige context. Hiervoor was een andere vorm van opvang nodig dan de al bestaande gezinshuizen. Het idee van een logeerhuis was een kleinschalige woonvoorziening waar kinderen in crisis geplaatst kunnen worden. Er zouden twee of drie kinderen kunnen wonen. De naam logeerhuis is bedacht met het idee dat Lindenhout, naar zowel ouders als kinderen, wil uitstralen dat kinderen daar niet gaan wonen, maar dat je er gaat logeren. De nadruk ligt op 'tijdelijkheid' (J. Goessens, persoonlijke communicatie, 20 september 2017).

2.1.2 Doelstelling

De logeerhuizen zijn gestart met de volgende doelstelling: kleinschalige opvang, dicht in de buurt van de sociale context van de kinderen en hun ouders. Het accent ligt op thuis wonen, maar er wordt voor korte tijd gebruik gemaakt van de opvang en begeleiding van de logeerhuisouders. Ondertussen werkt de jeugdzorgwerker samen met ouders en het kind aan het herstel van de thuissituatie (Goessens, 2013, pag. 2). Het is belangrijk dat de opvang zo dicht mogelijk bij het huis van het kind is, omdat het uit huis gaan in een crisissituatie al heel ingrijpend is. Op het moment dat het kind dan ook nog van school moet veranderen of bijvoorbeeld niet meer naar de sportvereniging kan, maakt dit het nog moeilijker (J. Goessens, persoonlijke communicatie, 20 september 2017). Nathalie Wind van het Entreeteam benoemt het volgende: er zijn situaties waarin het kind juist niet in de buurt van zijn sociale netwerk blijft, omdat het op dat moment beter is voor de ontwikkeling en de rust van het kind. Dit zijn echter uitzonderingen (Persoonlijke communicatie, 18 september 2017). De naam van de opvang benadrukt dat het een tijdelijke oplossing is. Logeren doe je maar voor even en daarna ga je weer terug naar huis. Zo is het voor zowel het kind als de ouders duidelijk dat het kind niet in een ander gezin gaat wonen, maar dat het, als de mogelijkheid zich aanbiedt, weer naar huis komt. Buiten verbondenheid met het eigen netwerk, zijn continuïteit en kleinschaligheid belangrijke uitgangspunten. Het streven is dat het zo gewoon mogelijk voelt voor een kind. Lindenhout staat ervoor om kinderen niet onnodig over te plaatsen op het moment dat een kind op een goede plek is. Al die wisselingen zijn slecht voor kinderen, volgens John Goessens. De levensloop van het kind is leidend, niet de structuur die is bedacht. De kernvraag is wat het beste past bij een kind (J. Goessens, persoonlijke communicatie, 20 september 2017).

Een logeerhuis is altijd een tijdelijke plek. Het is bedoeld om:

- Een kind te observeren, omdat nog niet duidelijk is welke plek het beste passend is bij zijn/haar situatie. De logeerhuisouders en een gedragswetenschapper kijken hoe het kind zich verhoudt en gedraagt in een stabiele gezinssituatie.
- Tijd te overbruggen. Als het kind bijvoorbeeld terecht kan in een gezinshuis, maar hiervoor een wachtlijst is en het kind echt niet meer thuis kan blijven, is een logeerhuis een goede tijdelijke oplossing.
- Crisis. Als een kind direct uit de thuissituatie komt, wordt er gezocht naar een logeerhuis. In dit geval is het de bedoeling dat de logeerhuisouders het kind opvangen en de jeugdzorgwerker met ouders en het kind werkt aan de thuissituatie, zodat het kind na een bepaalde periode weer thuis kan komen. Het begrip crisis is volgens Nathalie niet duidelijk te definiëren, mensen kunnen hierover in discussie gaan. Bij het Entreeteam houden ze de volgende regel aan: crisis is dezelfde of volgende dag eruit. Als het kind op een veilige plek is, ook al is de situatie niet ideaal, is er vaak nog wat extra tijd om het kind te plaatsen in een logeerhuis (Persoonlijke communicatie, 18 september 2017).

Het verblijf in een logeerhuis duurt altijd zo lang als nodig en zo kort mogelijk (N. Wind, persoonlijke communicatie, 18 september 2017).

2.1.3 Doelgroep

De doelgroep van logeerhuizen is erg breed. Het is een doelgroep met een uiteenlopende achtergrond en problematiek, met als belangrijkste titel: kinderen in crisis. Er wordt dus geen onderscheid gemaakt in plaatsing in een logeerhuis als het gaat om leeftijd. Normaliter worden kinderen in een crisissituatie geplaatst in een crisispleeggezin. De problematiek van kinderen die worden geplaatst in een logeerhuis is zodanig zwaar dat het kind niet in een pleeggezin geplaatst kan worden. Logeerhuisouders zijn professionele opvoeders die veelal ervaring hebben in het werkveld en affiniteit hebben met deze doelgroep. In veel gevallen gaat dit om pubers (Goessens, 2013, pag. 3). Goessens zegt dat er in een enkel geval ook jongere kinderen binnen komen, omdat er geen plek is binnen een pleeggezin en de nood hoog is. Er spelen verschillende factoren mee bij de keuze voor een logeerhuisplek voor een kind. Draagkracht en draaglast van ouders spelen daarin een belangrijke rol. Ook de biologische, pedagogische en psychische kant van het kind is van belang. Daarnaast is natuurlijk de ernst van de situatie van belang. Is de hulp direct nodig of kan het wachten tot de volgende dag (Persoonlijke communicatie, 20 september 2017)?

Naast het gegeven dat de doelgroep qua leeftijd breed is, is ook de problematiek breed. Zoals al genoemd, is de problematiek dusdanig zwaar dat deze kinderen niet naar een pleeggezin kunnen. Naticé de Boer benoemt dat er, in haar ervaring als gedragswetenschapper, vooral sprake is van externaliserende problematiek, wat inhoudt dat het gedrag zich naar buiten vertoont (Persoonlijke mededeling, 4 oktober 2017).

2.1.4 Logeerhuisouders

Logeerhuisouders stellen hun huis open voor deze vorm van zorg. De samenstelling van het logeerhuis kan verschillend zijn. Dit kan zijn: een gezin met kinderen, een stel of een alleenstaand iemand. De belangrijkste voorwaarde is dat ze permanent beschikbaar zijn voor de opvang van kinderen in noodsituaties. Er wordt uitgegaan van een 7 maal 24 uren beschikbaarheid. Logeerhuisouders moeten meester zijn in het geruststellen. Op het moment dat een kind opgevangen wordt uit een crisissituatie is er altijd een vorm van onduidelijkheid en chaos. Aan logeerhuisouders de taak om overzicht te kunnen bewaren en rust aan te brengen voor het kind. Logeerhuisouders zijn zelfstandig ondernemers, dat houdt in dat ze zelf zorg dragen voor de huisvesting en voor de materiële- en financiële huishouding. Ook zorgen ze voor hun eigen professionele ontwikkeling, intervisie en coaching (Goessens, 2013, pag. 3). Logeerhuisouders hebben met meerdere partijen te maken. Uiteraard met het kind, maar ook met hun ouders en de hulpverleners die met het gezin van het kind werken. In samenspraak leven ze zoveel mogelijk toe naar een situatie waarin het kind weer naar huis gaat (J. Goessens, persoonlijke mededeling, 20 september 2017). Lindenhout draagt verantwoordelijkheid voor de geplaatste kinderen.

Jeugdzorgwerkers en gedragswetenschappers bieden hulp aan de kinderen en hun ouders en ondersteunen de logeerhuisouders.

Toen Lindenhout in 2014 startte met de logeerhuizen zijn verschillende gezinshuizen omgebouwd naar logeerhuis. Deze transitie had verschillende redenen. Bijvoorbeeld gezinshuisouders waarvan de geplaatste kinderen uit huis waren en niet opnieuw wilden beginnen met een langdurig proces van opgroeiende kinderen. De meeste logeerhuizen zijn begonnen met, zoals in het plan gesteld stond, twee à drie kinderen om op te vangen. Sommige logeerhuizen zijn enorm gegroeid sinds die tijd. Ze vangen nu zelfs vier of vijf kinderen op. Dit kan alleen in samenspraak met Lindenhout. Zij houden in de gaten of de logeerhuisouders de caseload¹ aan kunnen en dus ook of deze logeerhuizen kunnen groeien of niet. Het is met name van belang dat de kinderen een stabiele situatie krijgen. Als de logeerhuisouder de caseload niet aan kan, heeft dit voor niemand positieve uitwerkingen (J. Goessens, persoonlijke communicatie, 20 september 2017).

¹ De hoeveelheid casussen waarmee logeerhuisouders werken.

John Goessens is van mening dat in het logeerhuis de zorg wordt geboden aan de kinderen en de taak van Lindenhout is om daar ondersteuning aan te bieden. 'Niet sturen, maar stutten'. Er is wekelijks contact tussen logeerhuisouders en jeugdzorgwerker, tweewekelijks met de gedragswetenschapper en één keer per jaar met de manager. Ook tussen de verschillende logeerhuizen onderling is er contact. Twee á drie keer per jaar is er een bijeenkomst met de logeerhuisouders en de manager (persoonlijke communicatie, 20 september 2017). Om een beeld te geven van de kwaliteiten die van een logeerhuisouder worden verwacht zie bijlage 1: Vacature logeerhuisouder.

2.1.5 Samenwerking betrokken partijen

Uit de praktijk is gebleken dat in een crisissituatie geen tijd is om een uitgebreid, langdurig matchingsproces aan te gaan. Het Entreeteam houdt, waar mogelijk, rekening met woonplaats, plek van de school en hobby's van het kind. Er wordt, indien hier nog geen sprake van is, een jeugdzorgwerker gekoppeld aan het kind om samen te zoeken naar de volgende stap. De jeugdzorgwerker gaat aan het werk in het gezin van het kind om met ouders en kind te werken aan een betere thuissituatie. Een gedragswetenschapper ondersteunt de jeugdzorgwerker. Er is ook een gedragswetenschapper die het logeerhuis ondersteunt. Dit kunnen twee verschillende gedragswetenschappers zijn. Er wordt een hulpverleningsplan geschreven. Hierin staan doelen van het kind, maar ook doelen voor de ouders en samenwerking tussen betrokkenen. Deze doelen worden regelmatig geëvalueerd en er wordt altijd gekeken wat de volgende stap wordt voor het kind, omdat het logeerhuis bedoeld is voor tijdelijke opvang.

2.1.6 Aanmelding logeerhuis

Aanmeldingen komen binnen bij het Entreeteam. Het Entreeteam is er om aanmeldingen in behandeling te nemen, maar ook om algemene vragen te beantwoorden. Op het moment dat een aanmelding binnen komt, zoeken zij naar een passende plek. Mocht dit niet binnen Lindenhout kunnen, wordt er overlegd met samenwerkende organisaties.

Een aanmelding voor een logeerhuis en de behandeling daarvan ziet er als volgt uit:

Het Entreeteam krijgt een telefoontje of mail met de vraag of ze nog een plek hebben. Een aanmelding komt in de meeste gevallen intern, vanuit gemeente of vanuit de jeugdbescherming binnen. Het Entreeteam verzamelt zoveel mogelijk informatie over de casus. Sinds 2016 wordt er bij aanmelding gebruik gemaakt van het risicotaxatieformulier, zie bijlage 2: risicotaxatieformulier. In de jaren daarvoor werd dezelfde informatie gevraagd, maar stond dit niet in één formulier. Bij een externe aanmelding is het van groot belang om informatie te verzamelen. Wat bijvoorbeeld belangrijk is, zijn de gegevens van het kind en de ouders, wie er gezag heeft en de situatie waarin het kind zich op dit moment bevindt.

Vervolgens kijken ze of ze nog ergens een plek hebben. Als er keuze is, wordt gekeken in welk logeerhuis het kind het best past. Als er geen keus is, wordt het kind geplaatst zonder rekening te kunnen houden met doelstellingen zoals genoemd in paragraaf 2.1.2. Tijdens het zoeken naar een plek voor het kind wordt zoveel mogelijk geprobeerd de situatie te begeleiden. Wat hebben de ouders en het kind nodig om de situatie nog even dragelijk te houden? De bedoeling is om het kind zo min mogelijk over te plaatsen (N. Wind, persoonlijke communicatie, 18 september 2017).

2.1.7 Dossieronderzoek

Binnen Lindenhout wordt gewerkt in het beveiligde programma Care4. Alle medewerkers hebben toegang tot dit programma, maar de bevoegdheid kan verschillen. Zo kunnen de hulpverleners (in)direct in contact met cliënten bestanden bewerken en toevoegen, maar dit kan enkel bij hun eigen cliënten. De rest van de dossiers kunnen ze wel inzien. In de dossiers worden onder andere de zorgovereenkomst, de beschikking van de gemeente en rapportage verzameld. De logeerhuisouders hebben ook toegang tot Care4, dit gebruiken ze veelal om te rapporteren. Dit gebeurt in samenspraak met de jeugdzorgwerker.

In dit onderzoeksrapport staat het dossieronderzoek centraal. Hiervoor wordt in Care4 gezocht naar informatie over de kinderen die tussen januari 2015 en december 2016 geplaatst zijn in een logeerhuis. Informatie als verblijfsduur, problematiek en reden van plaatsing worden uit de verschillende documenten en de rapportage uit het dossier gehaald.

2.2 Analyse van het probleem in de literatuur

Op basis van de voorkennis en gesprekken die zijn gevoerd, is er gekozen voor een zevental thema's die relevant en aansluitend zijn voor dit rapport. De literatuurstudie besteedt onder andere aandacht aan de thema's opvoeding, uithuisplaatsing, residentiële zorg en crisisopvang. Dit zijn onderwerpen die aansluiten bij de vorm van opvang in een logeerhuis. Ook beschrijft het de doelgroep en het project Quality 4-Children. Op macroniveau bestudeert de literatuurstudie de transitie en gemeenten. In de analyse van het probleem in de literatuur zal regelmatig een terugkoppeling gemaakt worden naar de analyse in de praktijk om samenhang te creëren.

2.2.1 Opvoeding

Het is geen uitvinding van deze tijd om voorlichting en advies te geven aan ouders over de ontwikkeling en opvoeding van kinderen. In de 19^e eeuw verschenen de eerste boeken met raad voor ouders. De visie van opvoeden, de manier van het benaderen van ouders en de rol van de deskundigen, laat wel verschil zien in de afgelopen decennia. Anno 2017 zijn er tal van projecten en programma's om ouders hulp en steun te bieden. In de loop van de jaren is dit een serieus beleidsterrein en werkveld geworden.

'Opgroeien in een gezinssituatie is in principe het beste voor ieder kind. Een kind dient bij voorkeur bij zijn of haar ouders of familie op te groeien, en in geval van scheiding tussen kind en ouder(s) moet gestreefd worden naar integratie of hereniging met het eigen gezin of familie' (van Beek & Rutjes, 2009).

Ouders zijn verantwoordelijk voor de opvoeding van het kind. Het bieden van een veilige basis is van belang. Als dit niet mogelijk is, moet de overheid ingrijpen en ondersteunen waar nodig (Bolt, 2006). Er zijn een aantal voorwaarden waaraan voldaan moet worden, willen kinderen zich goed kunnen ontwikkelen. Een affectieve relatie met ten minste één volwassene en een veilige, fysieke omgeving zijn er daar twee van. Deze voorwaarden zijn ook opgenomen in het VN-Verdrag inzake de Rechten van het Kind. Deze had zijn intrede in Nederland in 1995 (Blokland, 2010).

Problemen in de opvoeding kunnen ontstaan door verschillende factoren (Blokland, 2010):

- Kindfactoren: aspecten die te maken hebben met het kind zelf, zoals aanleg, temperament, gezondheid, ontwikkelingsfase.
- Ouderfactoren: aspecten die met ouders en het gezin samenhangen, zoals persoonlijkheidskenmerken, levensgeschiedenis en inzicht en vaardigheden van ouders.

- Omgevingsfactoren: aspecten die met de sociale context te maken hebben, zoals woonsituatie, vrienden, familie en sociale klasse. Ook kunnen factoren van buitenaf invloed hebben, bijvoorbeeld werkloosheid en migratie.

In gesprek met Goessens geeft hij aan dat het vaak een wisselwerking is van bovenstaande factoren waardoor uithuisplaatsing op dat moment de beste keus is voor een kind. Vaak is het een samenhang van verschillende problemen (J. Goessens, persoonlijke communicatie, 20 september 2017). Bijvoorbeeld ouders in een echtscheidingsproblematiek of psychosociale problemen² van het kind.

2.2.2 Uithuisplaatsing

'In de literatuur over uithuisplaatsing zijn geen onderzoeken naar crisisplaatsing gevonden. Er is dus weinig bekend over het voorkomen van uithuisplaatsing in een crisissituatie of de mogelijkheden van een uithuisplaatsing tijdens een crisis' (NJI, 2013b).

Kinderen die geplaatst worden in een logeerhuis, worden tijdelijk uit huis geplaatst. Een uithuisplaatsing betekent dat een kind voor een bepaalde periode niet in het eigen gezin opgroeit, maar in een andere leefomgeving. Een uithuisplaatsing kan verschillende redenen hebben. Ernstige gedragsproblematiek, ontwikkelingsproblemen of gezinsproblemen kunnen ervoor zorgen dat een kind uit huis wordt geplaatst. Soms moet een beslissing tot uithuisplaatsing snel genomen worden, omdat er sprake is van crisis in een gezin. Een crisisplaatsing loopt niet via reguliere intake en indicatiestelling (NJI, 2013b).

Berger en collega's (2009) zijn tot de conclusie gekomen dat uithuisplaatsing weinig positief effect heeft op het welzijn van kinderen. Dit betekent niet dat kinderen niet meer uit huis geplaatst zouden moeten worden. Een uithuisplaatsing kan in het belang zijn van hun veiligheid (Berger et al., 2009).

'Internationale richtlijnen maken duidelijk dat de voorkeur bij een uithuisplaatsing ligt bij pleegzorg. In het algemeen wordt verondersteld dat kinderen er recht op hebben om in een gezin op te groeien en dat opgroeien in een gezinssituatie beter is voor kinderen dan een opname in een instelling waar zij met veel wisselende opvoeders te maken hebben' (NJI, 2013b).

² Problemen met het geestelijk vermogen en/of de sociale vaardigheden die nodig zijn om goed te kunnen omgaan met mensen en verschillende omstandigheden in het leven (Zorgbelang Noord-Holland, z.d.).

Dit is ook de visie van John Goessens. Hij omschrijft dat continuïteit een belangrijk aspect is in de opvoeding van een kind. Daarnaast beschrijft hij de manier van opgroeien in een groep als onnatuurlijk (Persoonlijke communicatie, 2017).

In een gesprek met een logeerhuisouder kwam duidelijk naar voren dat alles zo normaal mogelijk moet voelen voor een kind. Afspreken met vrienden, naar de sportclub gaan en bezoek ontvangen. Dat zijn dingen die thuis ook gebeuren en voor dit kind is het logeerhuis op dat moment thuis (Persoonlijke communicatie, 25 september 2017).

Kortdurende pleegzorg is qua doelstelling te vergelijken met de logeerhuizen van Lindenhout. Er is echter een groot verschil in de zwaarte van problematiek en het feit dat logeerhuisouders professioneel opvoeders zijn zoals genoemd in paragraaf 2.1.3. Het NJI beschrijft dat het belangrijkste doel bij kortdurende pleegzorg is dat kinderen na verloop van tijd weer terug kunnen naar huis. De kans op terugkeer naar huis wordt aanzienlijk kleiner wanneer de plaatsing langer dan zes maanden duurt (NJI, 2013b). Lindenhout en logeerhuisouders steken in op een verblijf van maximaal een half jaar (S. Koert, persoonlijke communicatie, 25 september 2017). Er is nog weinig bekend over de effecten van kortdurende pleegzorg op het welzijn van kinderen. Een aanzienlijk deel van de kinderen die terugkeert naar huis, komt binnen drie jaar opnieuw met jeugdzorg in aanraking. Als kinderen worden geplaatst in een netwerkpleeggezin³, is de kans op terugkeer naar de biologische ouders groter. Het contact dat blijft tussen ouder en kind heeft een positieve invloed op de relatie (NJI, 2013b). Lindenhout hecht waarde aan het contact tussen kind en biologische ouder en stimuleert dit. Ze werken samen met de ouders en willen samen beslissingen maken ten goede van het kind.

‘In de literatuur zijn verschillende goed uitgewerkte voorbeelden te vinden van programma’s waarin het trainen van vaardigheden van jongeren en ouders gecombineerd wordt en de overgang naar huis, pleeggezin of een andere verblijfplaats meer of minder intensief wordt begeleid. Door deze combinatie van hulp aan kind én ouders wordt geprobeerd de duur van het verblijf kort te houden’ (NJI, 2013b)

³ Een pleeggezin in de omgeving van het kind, bijvoorbeeld een opa, oma, tante of oom (Pleegzorg Nederland, z.d.)

Één-ouderschap, armoede, beperkingen in opvoedingsvaardigheden en psychische problematiek van ouders zijn risicofactoren die de kans op terugval vergroten. Om terugval te voorkomen is het nodig dat hulpverleners een zorgvuldige risicotaxatie uitvoeren, een hulpverleningsplan opstellen en in de gaten houden of er veranderingen zijn in de opvoedingsvaardigheden en persoonlijke problemen van ouders. Dit vergroot de kans op een succesvolle terugplaatsing naar ouders (NJI, 2013b).

2.2.3 Residentiële zorg

Residentiële jeugdhulp is een vorm van hulpverlening waarbij kinderen of jongeren op vrijwillige of gedwongen basis, (tijdelijk) dag en nacht buiten hun eigen omgeving verblijven, onder meer in leefgroepen en behandelgroepen (Richtlijnen Jeugdhulp, 2017).

Er bestaan verschillende vormen van residentiële hulp: kamertraining, leefgroepen gericht op opvoeden en opgroeien, crisisopvang, behandelgroepen gericht op de behandeling van specifieke problemen en gesloten residentiële jeugdhulp (Richtlijnen Jeugdhulp, 2017). Binnen deze vormen van residentiële zorg wordt weer onderscheid gemaakt tussen *care* en *cure*. De term *care* omvat de verzorging en de opvoeding die geboden wordt en van goede kwaliteit moet zijn. De term *cure* past bij de interventies die tot vermindering van problemen moeten leiden (NJI, 2013a).

Residentiële zorg heeft de volgende doelen (NJI, 2013a):

- Aandacht voor individualiteit en normaliteit;
- Het beheersen van het gedrag van de medebewoners en groepsleiding door het bieden van een veilige omgeving, de wijze van bejegening van de jongere door de groepsleiding en gedragsregulering;
- Het betrekken van de jongere en het gezin bij de besluitvorming;
- Aandacht voor diverse leefgebieden zoals onderwijs, sociaal netwerk, gezondheid, vrije tijd, financiën en werk;
- Aandacht voor andere zaken zoals gezondheid, voeding en het uiterlijk.

Uit de praktijk is gebleken dat deze doelstellingen in de residentiële groepen van Lindenhout niet tot uiting kwamen op de manier waarop ze graag zouden willen. Daarom heeft John Goessens de logeerhuizen opgericht. Veel van de bovenstaande doelen zie je terug in de doelstelling van logeerhuizen, zoals is beschreven in paragraaf 2.1.2. Aandacht, individualiteit en normaliteit zijn voorbeelden hiervan.

Door het kleiner aantal kinderen is er meer ruimte om individuele aandacht te realiseren. Daarnaast vindt Goessens het van groot belang dat de logeerhuizen zich in een woonwijk huisvesten en de sociale context van het kind intact blijft. De doelen van residentiële zorg en de doelen die Goessens heeft voor de logeerhuizen komen deels overeen. Goessens is van mening dat de doelen het beste tot uiting komen in een gezinssituatie (Persoonlijke communicatie, 20 september 2017).

2.2.4 Crisisopvang

Het eerste doel van een logeerhuis is het bieden van een plek tijdens crisis. 'Een crisis is een ernstige verstoring van het alledaagse functioneren' (NJI, 2015). In het gezin kan crisis het gevolg zijn van problemen tussen ouders en kind. Dit kan zijn door mishandeling, ernstige ruzies of verwaarlozing. Ook kan er crisis ontstaan door problemen van ouders, bijvoorbeeld psychiatrische problematiek of echtscheiding problematiek. In dit soort situaties is het van belang dat er zo snel mogelijk en flexibel gehandeld wordt. Bij het NJI wordt dit omschreven als een 'crisisinterventie'. Dit kan bestaan uit ambulante crisishulp, residentiële crisisopvang of crisisleegzorg. Het logeerhuis valt onder residentiële crisisopvang. Een crisis in een tijdelijke toestand, het duurt zelden langer dan een maand. Er zijn factoren die meewegen bij het beoordelen van een crisissituatie (NJI, 2015):

- De veiligheid van de jeugdige
- De balans tussen draagkracht en draaglast

Residentiële crisisopvang biedt op zeer korte termijn opvang, verzorging en begeleiding bij wonen, dagbesteding en vrijetijdsbesteding. De situatie waarin een kind zit is vaak nog onduidelijk. Het doel van een plaatsing in een residentiële crisisopvang is onder andere een veilige plek bieden en het observeren van de ontwikkeling en het gedrag van het kind. Dit is ook de doelstelling van Lindenhout. Gezien de lange wachtlijsten bij jeugdhulpverleningsorganisaties hebben kinderen soms ter overbrugging een plek nodig. Een logeerhuis kan hiervoor de oplossing zijn als thuis wonen niet gaat (Nathalie Wind, persoonlijke communicatie, 18 september 2017).

Er is nauwelijks specifiek onderzoek gedaan naar residentiële crisisopvang in de jeugdhulp, maar er zijn een aantal kenmerken die van belang worden geacht voor een goede orthopedagogische basiszorg (NJI, 2015):

- De crisisopvang heeft aandacht voor en maakt werk van het stimuleren van de normale ontwikkeling van kinderen.
- De crisisopvang heeft oog voor de fysieke gezondheid van kinderen.
- De crisisopvang heeft aandacht voor kinderen als individu in plaats van als groepslid.
- De crisisopvang biedt een veilige omgeving.
- De crisisopvang besteedt aandacht aan het gezin waar de kinderen vandaan komen en aan de relatie tussen kinderen en hun ouders.

In het gesprek met een logeerhuisouder kwam duidelijk naar voren dat zij zich maximaal inzetten voor een optimaal verblijf voor het kind. Er is aandacht voor het gezin van herkomst. Ze stimuleren de kinderen om contact te blijven houden met ouders en vrienden, maar gaan ook het gesprek aan met het kind als ze denken dat het beter is om even geen contact te hebben. Ze kijken altijd naar wat het beste is voor het kind, ook gezien de veiligheid (Persoonlijke communicatie, 25 september 2017).

De duur van een crisis is over het algemeen niet langer dan vier tot zes weken, in de veronderstelling dat in deze periode het evenwicht hersteld is en de hoogopgelopen emoties weer stabiel zijn. Bij het NJI wordt de duur van een crisisinterventie geschat op maximaal zes weken. Gezinnen hebben vaak na de beëindiging van de crisisopvang aanvullende hulp nodig, omdat de onderliggende problematiek nog niet is opgelost (NJI, 2015).

Logeerhuisouder Simone benoemt dat voor een kind het gevoel van crisis vaak de volgende dag al voorbij is. Zij ziet dat kinderen in hun logeerhuis snel een plekje vinden en dan rustig worden. Zodra de situatie rustig is, kan er gekeken worden naar de vervolgstap. Het kan zijn dat een kind terug naar huis, naar een andere vorm van residentiële zorg of een vorm van begeleid of zelfstandig wonen gaat (Persoonlijke communicatie, 25 september 2017).

2.2.5 Doelgroep

De doelgroep van Lindenhout is breed. Het zijn veelal jongeren die geplaatst worden in een logeerhuis, maar als een jonger kind een crisisplek nodig heeft, kan hij/zij ook geplaatst worden in een logeerhuis. De leeftijd van de jeugdigen in residentiële voorzieningen ligt over het algemeen hoger dan die van jeugdigen in pleegzorg of ambulante hulp: tussen de twaalf en achttien jaar (Richtlijnen Jeugdhulp, 2017).

Kinderen tussen de twaalf en achttien jaar bevinden zich in de adolescentie. Dit is de leeftijd waarin jongeren gaan puberen en er zowel lichamelijk als psychisch veel verandert. Volgens Piaget bevinden kinderen zich dan in het formeel operationeel stadium. Hierin ontwikkelen ze het vermogen om abstract te denken. Ook gaan ze hypothetisch-deductief redeneren. Dat houdt in dat ze beginnen met een algemene theorie over datgene wat een bepaald resultaat oplevert. Vervolgens leiden ze daarvan verklaringen af voor specifieke situaties waarin ze dat specifieke resultaat zien gebeuren (Feldman, 2012, pag. 444). Als gevolg van de veranderende manier van denken gaan ze meer bewuste keuzes maken. Ook aanhangers van de informatieverwerkingstheorie bevestigen dat adolescenten op een andere manier gaan denken. Het IQ blijft gelijk, maar adolescenten ontwikkelen specifieke mentale vermogens die ten grondslag liggen aan intelligentie (Feldman, 2012, pag. 450, 451). Adolescenten streven naar steeds meer autonomie, onafhankelijkheid en het gevoel controle te hebben over hun eigen leven (Feldman, 2012, pag. 492).

Dat vooral jongeren opgevangen worden in logeerhuizen wordt bevestigd in gesprek met logeerhuisouders. Zij hebben op dit moment alleen pubers in huis. Ze benoemen ook dat ze deze manier van denken herkennen. “Pubers maken bewuste keuzes, hier reageren wij dus ook op” (Persoonlijke communicatie, 25 september 2017). Ze geven de kinderen verantwoordelijkheid om eigen keuzes te maken als zij denken dat ze deze verantwoordelijkheid kunnen dragen.

Adolescenten hebben een sterk egocentrisme. Ze bekijken de wereld puur vanuit hun eigen invalshoek en het eigen ik staat in het middelpunt. Dit is ook de reden dat ze zich kritisch opstellen tegenover autoriteitsfiguren en snel commentaar hebben op het gedrag van anderen. Veelal zijn pubers ervan overtuigd dat hetgeen dat hen overkomt alleen bij hen gebeurt (Feldman, 2012, pag. 451, 452). Logeerhuisouder Simone benoemt dat zij mee wil geven aan alle kinderen in het huis dat ze zich geen uitzondering hoeven te voelen, ook al ziet hun gezinssituatie er anders uit en kunnen ze soms boos reageren. Ze wil duidelijk maken dat alle pubers zich wel eens tegendraads gedragen en dat dit niet hoeft te liggen aan het feit dat ze in een logeerhuis verblijven. Daarbij gebruikt ze voorbeelden van haar eigen kinderen, maar ook van zichzelf als puber (Persoonlijke communicatie, 25 september 2017).

De sociale wereld van adolescenten is veel groter dan die van jongere kinderen (Feldman, 2012, pag. 492). Het is daarom van groot belang dat deze, als er sprake is van een uithuisplaatsing, niet verbroken wordt. De uithuisplaatsing is vaak al erg ingrijpend voor een kind. Lindenhout streeft er, samen met logeerhuisouders, naar om de sociale context zoveel mogelijk intact te houden. Door het kind naar dezelfde school te laten gaan en bezoek te laten ontvangen in het logeerhuis.

2.2.6 Quality 4-Children

Kinderen dienen op te groeien in een gezinsomgeving in de sfeer van geluk, liefde en begrip. Kinderen dienen te worden voorbereid op een zelfstandig leven in de samenleving. Kinderen hebben recht op bijzondere bijstand. Deze rechten komen uit de preambule van het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind (IVRK). Dit verdrag gaat over de rechten van kinderen over de hele wereld. Ook over kinderen die niet thuis kunnen wonen.

Opgroeiende kinderen hebben vier basisbehoeften om gelukkig te kunnen opgroeien: de behoefte aan veiligheid, relatie, autonomie en competentie. Jongeren die uit huis worden geplaatst, missen vaak één of meerdere van deze basisbehoeften (van Beek & Rutjes, 2009 pag. 1, 2).

Drie nationale non-gouvernementele organisaties hebben in 2004 het initiatief genomen tot het Europese project Quality 4-Children (Q4C). De doelstelling van het project is gebaseerd op het Verdrag van de Rechten van het Kind om ontwikkelingskansen van kinderen en jeugdigen in pleegzorg en residentiële zorg te garanderen en te verbeteren. Dit hebben ze gedaan door middel van het verzamelen van *good practices*⁴, het ontwikkelen van kwaliteitsstandaarden en het daarvan implementeren op nationaal niveau. Als er nauw wordt aangesloten op de behoefte en belevingswereld van kinderen, verbetert de kwaliteit van de zorg. Dat is de visie die aan het project ten grondslag ligt. In Nederland is het project in 2007 gestart en bestond toen uit een groot aantal jeugdzorgorganisaties. In Nederland kent de jeugdzorg veel richtlijnen en regelgeving met betrekking tot kwaliteit in de zorg, in vergelijking met andere Europese landen. Bijvoorbeeld de Wet op de jeugdzorg, de Harmonisatie Kwaliteitsbeoordeling in de Zorgsector (HKZ) en de prestatie-indicatoren. Echter zijn cliënten bij het opstellen van deze documenten niet of nauwelijks betrokken. Het resultaat na het onderzoek is een onafhankelijk tot stand gekomen set van kwaliteitsstandaarden en –criteria van, voor en door cliënten.

⁴ Interventies die in de praktijk de kwaliteit van zorg of de kwaliteit van leven van cliënten verbeteren. Als wetenschappelijk is bewezen dat een good practice effectief is, kan deze een plek vinden in een kwaliteitsstandaard (Zorginstituut Nederland, z.d.)

Een aantal kwaliteitsstandaarden zijn bijvoorbeeld (van Beek & Rutjes, 2009, pag. 3).

- Jeugdigen en hun familie hebben de regie.
- De juiste hulp wordt zo snel mogelijk geboden.
- De plaatsing sluit aan bij de achtergrond en behoeften van jeugdigen.
- Jeugdigen kunnen blijven wonen op een plaats waar zij zich thuis voelen.
- Pleegouders en professionals zijn vaardig in het opvoeden en helpen van jeugdigen.

Uit het onderzoek zijn een aantal 'ground rules' gekomen. Een aantal zaken die voor en volgens jeugdigen een rode draad moeten vormen door de kwaliteitsstandaarden heen. Regie, veiligheid en verbondenheid zijn er daar drie van (van Beek & Rutjes, 2009, pag. 99).

In het gesprek met Goessens kwamen een aantal van deze 'ground rules' ook naar voren. Het is van belang dat op het moment van een crisis de veiligheid voor het kind gewaarborgd wordt. De veiligheid van kinderen staat voorop. Lindenhout vindt het van groot belang dat kinderen contact houden met hun eigen netwerk. Daarnaast is de kleinschaligheid belangrijk. De eerste nood is om rust te creëren. Logeerhuisouders hebben vaak een achtergrond in de jeugdhulpverlening en veel affiniteit met de doelgroep waar ze mee werken. Goessens geeft aan dat het belang van het kind voorop staat; de levensloop van het kind is leidend.

Een logeerhuis is bedoeld als tijdelijke opvang, maar als een kind goed past op die plek gaan ze niet op zoek naar iets nieuws. Dit gebeurt bij hoge uitzondering. Als een kind goed zit, is dat het belangrijkste (J. Goessens, persoonlijke communicatie, 20 september 2017).

2.2.7 Transitie en gemeente

De Wet Maatschappelijke ondersteuning (WMO) die in 2007 in werking trad, richtte zich onder meer op 'de ondersteuning van jongeren met problemen met opgroeien en ouders met problemen met opvoeden'. De gemeenten kregen met deze wet de wettelijke verplichting om een passend aanbod te realiseren (Blokland, 2010). Sinds 1 januari 2015 zijn de gemeenten verantwoordelijk voor de Jeugdzorg, ook op financieel gebied. Dit wordt ook wel de transitie genoemd. De transitie heeft een aantal uitgangspunten, waaronder (Movisie, 2015):

- Preventie
- Uitgaan van eigen verantwoordelijkheid
- Eigen mogelijkheden van jeugdigen en hun ouders
- Inzet van het sociale netwerk
- Eerder de juiste hulp op maat te bieden om jeugdigen en gezinnen zo snel mogelijk, zo dichtbij mogelijk en zo effectief mogelijk hulp te bieden

Eerder werd een organisatie als Lindenhout betaald vanuit de provinciale overheid. Lindenhout werkt met veel gemeenten samen en dat betekende de afgelopen drie jaar grote veranderingen binnen de organisatie. Er moest een nieuw pad bewandeld worden in de samenwerking met de gemeenten. Goessens vertelt dat de gemeenten graag willen weten voor welke zorgconcepten ze betalen. Zo kost een residentiële plaatsing aanzienlijk meer dan een pleegzorgplaatsing. Op dit moment worden logeerhuizen gecategoriseerd onder de gezinshuizen. Voor de logeerhuizen is geen apart concept bij de gemeenten. Door dit onderzoek krijgen ook gemeenten meer informatie over het concept logeerhuizen (Persoonlijke communicatie, 20 september 2017).

Het doel van de transitie in 2015 was dat de wijkteams van de gemeenten eerder problemen in een gezinssituatie konden signaleren en preventief konden optreden. Hiermee kunnen uithuisplaatsingen en dus gespecialiseerde zorg worden voorkomen. In 2015 nam het aantal uithuisplaatsingen en plaatsingen in residentiële setting iets af. In 2016 nam dit echter enorm toe, met 15% in instellingen en zelfs 25% in gezinshuizen. Waarschijnlijk door gebrek aan pleegzorgouders bleef het aantal plaatsingen binnen de pleegzorg hetzelfde. De combinatie van minder geld en een stijgend aanbod zorgden voor miljoenenverlies bij de gemeenten (van der Helm, 2017).

2.3 Conclusie probleemanalyse

Residentiële zorg stelt een aantal eisen aan de kwaliteit van zorg. Deze zorg vindt voornamelijk plaats in leefgroepen. Volgens Lindenhout is uit de praktijk gebleken dat de groepen niet de kwaliteit van zorg leveren waar Lindenhout naar streeft. Daarom zijn in 2013 de logeerhuizen opgericht. Een vorm van zorg met dezelfde doelstelling als residentiële zorg, maar in een gezinssetting.

Doelstellingen en uitgangspunten van de logeerhuizen:

- Kleinschaligheid
- Continuïteit van opvoeders
- Binnen de sociale context van het kind
- Tijdelijke opvang in crisissituaties

In de probleemanalyse is de doelstelling van Lindenhout vergeleken met wat in de literatuur over thema's als residentiële zorg, uithuisplaatsing, opvoeding en crisisopvang gesteld is. Theoretisch gezien komen deze twee sterk overeen. Goessens wil na drie jaar evalueren of deze doelstellingen daadwerkelijk nageleefd worden, uitvoerbaar zijn in de praktijk en wat de redenen zijn als dit niet het geval is. Hij wil dit weten om de zorg optimaal te houden, de logeerhuizen te kunnen profileren en de gemeenten te laten weten voor welke zorg zij betalen. Daarnaast is voor Lindenhout en de gemeenten van financieel belang dat de juiste kinderen op de juiste plek zitten. Het grootste belang ligt uiteraard bij het welzijn van een kind.

2.4 Probleemstelling

Het onderzoek heeft als doelstelling: het verkrijgen van kennis en inzicht over de aard en doelmatigheid van de opvang (zie paragraaf 2.1.2) die de logeerhuizen bieden aan kinderen in de periode van januari 2015 tot december 2016, afgezet tegen de doelstellingen van de opvang van de logeerhuizen. Deze kennis en inzichten worden benut om vast te stellen of de logeerhuizen een passende opvang bieden en op welke terreinen verbetering mogelijk is.

2.4.1 Hoofdvraag

In hoeverre sluit de praktijk van de opvang die de logeerhuizen bieden aan bij de doelstelling en uitgangspunten, zoals geformuleerd in 2013?

2.4.2 Deelvragen

Deelvraag 1:

Hoe verhoudt de groep kinderen, die is opgevangen in de logeerhuizen in de periode januari 2015 tot en met december 2016, zich tot de omschrijving van de doelgroep, zoals geformuleerd bij de opbouw van de logeerhuizen?

Criteria voor de verwerking van de gegevens:

- Leeftijd bij aanvang van plaatsing in kalenderjaren
- Geslacht
- Problematiek
- Verblijfsduur
- Vorm van verblijf

Deelvraag 2:

In hoeverre heeft de opvang in de logeerhuizen, in de periode januari 2015 tot en met december 2016, de hulp geboden zoals geformuleerd bij de opbouw van de logeerhuizen?

Criteria voor de verwerking van de gegevens:

- Mate waarin de gestelde doelen zijn behaald
- Vervolgplek
- Contact met eigen school, hobby's en sociaal netwerk
- Mate van afname problematiek
- Breakdown
- Tevredenheid van ouders en kind, op basis van de exitlijst

Hoofdstuk 3 - Methode van onderzoek

3.1 Onderzoeksbenadering

De gekozen onderzoeksbenadering in dit onderzoek is: kwantitatief onderzoek naar de logeerhuizen van Lindenhout.

‘Kwantitatief onderzoek is gericht op het vinden van statistische bewijzen en biedt daardoor antwoorden die in hoeveelheden worden uitgedrukt. Het doel van een kwantitatief onderzoek is daarom vaak het kunnen doen van uitspraken over een bepaalde groep, oftewel generaliseren’ (Ensie, 2016).

Het onderzoek heeft als doel om vast te stellen of de logeerhuizen een passende opvang bieden en op welke terreinen verbetering mogelijk is. Dit onderzoek heeft vorm gekregen door middel van een dossieronderzoek. Dossieronderzoek is het zoeken naar informatie over de cliënt in dossiers, rapportages, logboeken, dagboeken, kortom, alle vastleggingen van het gedrag (in de breedste zin) van de cliënt (Ensie, 2017). Er is gekozen voor een kwantitatief onderzoek om een beeld te geven van de gestelde criteria. Aan de hand van de resultaten zal er mogelijk een kwalitatief onderzoek volgen. Dit zal Lindenhout verder vormgeven.

3.2 Participanten

In de periode van de praktijkanalyse is gesproken met verschillende mensen die betrokken zijn bij de opstart of zorg in een logeerhuis. Dit zijn:

- John Goessens, manager ‘Wonen & Opgroeien’
- Nathalie Wind, medewerker Entreeteam
- Simone Koert, logeerhuisouder
- Natice de Boer, gedragswetenschapper

Omdat er sprake is van een kwantitatief onderzoek zouden er in de eerste instantie geen daadwerkelijke participanten of respondenten zijn. Het onderzoek is begonnen met een dossieronderzoek, waarin 107 dossiers zijn doorgenomen. Elk dossier bevat onder andere een hulpverleningsplan, beschikking van de gemeente, bepaling van jeugdbescherming en rapportages. Op basis van deze gegevens wordt de probleemstelling beantwoord. Tijdens het onderzoek is ondervonden dat niet elk dossier alle gewenste informatie bevat. Om deze reden is gekozen contact op te nemen met de logeerhuisouders, voor aanvullende informatie. Dit betreft zeven logeerhuizen. Tijdens het benaderen van de logeerhuizen kwam naar voren dat één van de logeerhuizen gestopt is en deze niet benaderd kon worden. De gegevens uit de dossiers zijn wel behouden omdat deze nog toereikend waren. Bij de steekproef is dit logeerhuis uitgevallen.

Ook is er contact geweest met een medewerker van het Entreeteam. Zij heeft de problematiek van de kinderen in het logeerhuis beoordeeld en in kaart gebracht. Hierover leest u meer in paragraaf 3.3.1.

Verder is er een klankbordgroep georganiseerd. Hiervoor zijn negen mensen uitgenodigd, waaronder twee ambulant hulpverleners, een logeerhuisouder, een gedragswetenschapper en een jongere uit de Raad van Cliënten. Uiteindelijk hebben zeven personen deelgenomen aan de bijeenkomst. In deze bijeenkomst zijn vijf resultaten besproken:

- Doelen
- Hulp in de thuissituatie
- Vervolgplek
- Problematiek
- Geslacht

Er is voor deze resultaten gekozen omdat hier vragen over waren richting de personen die hebben deelgenomen. Daarnaast waren de onderzoekers benieuwd naar de reactie op sommige resultaten. Er is gewerkt met kaartjes. Op deze kaartjes stond 'verrassend' of 'verwacht'. Aan de hand van de resultaten kon de klankbordgroep een kaartje omhoog houden en werd het gesprek gevoerd. In hoofdstuk vier leest u de uitkomst van de bijeenkomst.

3.3 Procedure van onderzoek

3.3.1 Dossieronderzoek

Bij de start van het onderzoek is er een Excel bestand aangeleverd door beleidsmedewerker Inge Sipman. Hierin staan de 107 kinderen die in een logeerhuis geplaatst zijn. Door de afgebakende periode van onderzoek (januari 2015-december 2016) vielen er een aantal dossiers af. In totaal behoren 93 dossiers tot de onderzoeksperiode. De andere dossiers vielen buiten deze periode of de zorg in het logeerhuis werd nog geboden. Er zijn 63 dossiers met lang verblijf tegenover 30 dossiers met kort verblijf. Bij kort verblijf is het dossier in veel gevallen minder compleet waardoor informatie over de periode van opvang mist. Om deze reden is gekozen om onderscheid te maken tussen lang en kort verblijf, waarbij kort verblijf duurt tot 29 dagen. Deelvraag 1 is beantwoord met gegevens van alle kinderen, dus over 93 dossiers. Een uitzondering hierop is de criteria *verblijfsduur in dagen*. Deze is in de twee categorieën bekeken. Hetzelfde is gedaan met de criteria van deelvraag 2.

Aan de hand van de dossiers is gekeken naar de volgende criteria:

- Leeftijd bij aanvang van plaatsing in kalenderjaren
- Geslacht
- Problematiek
- Verblijfsduur
- Vorm van verblijf
- Mate waarin de gestelde doelen zijn behaald
- Vervolgplek
- Contact met eigen school, hobby's en sociaal netwerk
- Mate van afname problematiek
- Breakdown
- Tevredenheid van ouders en kind, op basis van de exitlijst

De eerste twintig dossiers zijn door de onderzoekers samen onderzocht en geanalyseerd. Daarna zijn de onderzoekers individueel aan de slag gegaan. De resultaten van het dossieronderzoek zijn verwerkt in overzichtelijke schema's en tabellen in Excel.

Zoals genoemd in paragraaf 3.2 is het criterium *problematiek* beoordeeld door Jolet Wichgers, medewerker van het Entreeteam. De problematiek wordt bij aanmelding, onder andere voor logeerhuizen, aan de hand van risicofactoren beoordeeld door het Entreeteam.

3.3.2 Steekproef

Bepaalde gegevens zijn veelal niet terug te vinden in het digitale dossier van de kinderen. Bijvoorbeeld of zij op hun eigen school zijn gebleven? Er is daarom gekozen om naast het dossieronderzoek een lijst te maken met vragen voor de logeerhuisouders. Deze lijst bestaat uit vijf gesloten vragen, deze kunt u vinden in bijlage 3. De gegevens die hieruit zijn voortgekomen en zijn verwerkt, zijn kwantitatief. In sommige logeerhuizen zijn in de onderzochte periode meer dan twintig kinderen opgevangen. Om de logeerhuisouders niet te veel te belasten, is er gekozen voor een steekproef. Door middel van een steekproef zijn er per logeerhuis een aantal kinderen geselecteerd om de vragenlijst door te nemen. Er is via een mail van de managementassistente van John Goessens medewerking aan de logeerhuisouders gevraagd voor het onderzoek. Daarna zijn de logeerhuisouders gemaïld door de onderzoekers voor een belafspreek. Binnen twee weken is er contact geweest met alle logeerhuisouders en zijn de vragenlijsten ingevuld. In totaal bestond de steekproef uit dertig kinderen. Tijdens de steekproef bleken er een aantal gegevens te ontbreken. Deze konden niet door logeerhuisouders worden beantwoord. Deze zijn genoteerd als onbekend. Evenals de gegevens uit het dossieronderzoek zijn de antwoorden verwerkt in Excel en meegenomen in de resultaten.

3.3.3 Analyse

De verkregen gegevens zijn geanalyseerd door deze in Excel te verwerken en in grafieken samen te voegen. Waar mogelijk zijn criteria met elkaar in verband gebracht. Er is bijvoorbeeld een verband gelegd tussen geslacht en leeftijd. Dit om te analyseren of deze gegevens met elkaar samen hangen en dit te kunnen onderbouwen vanuit de literatuur. Om de validiteit van het onderzoek te vergroten is een klankbordgroep georganiseerd. Dit om de eerste resultaten met verschillende disciplines te bespreken. Op deze manier is vanuit verschillende oogpunten een blik en visie gegeven op de verkregen gegevens.

3.4 Meetinstrumenten

In dit onderzoek zijn de data voornamelijk verzameld door middel van digitaal dossieronderzoek. Deze dossiers zijn persoonsgebonden dossiers van kinderen binnen Lindenhout. De informatie in deze dossiers is voor het kind, ouders en de jeugdzorgwerker. De logeerhuisouder kan de documenten inzien en voegt rapportage toe. De gedragswetenschapper die gekoppeld is aan de jeugdzorgwerker kan het dossier ook inzien. Uit deze dossiers kunnen persoonsgegevens en verschillende documenten verzameld worden. Binnen Lindenhout wordt gewerkt met het programma Care4. Dit is het cliëntensysteem van de organisatie. Hierin staan de dossiers van elk kind binnen Lindenhout.

Naast het dossieronderzoek is gekozen voor een systematische enkelvoudige aselechte steekproef. Dit houdt in dat de populatiegrootte gedeeld wordt door de steekproefgrootte en gekozen wordt voor elk x^e kind (Poortinga, z.d.). Een logeerhuis heeft bijvoorbeeld 21 kinderen opgevangen met verblijf langer dan een maand. Hiervan komen drie kinderen in aanmerking voor de vragenlijst. Je deelt de populatiegrootte (21) door de steekproefgrootte (3) en kiest dus elk zevende kind.

3.5 Analyse

De data zijn geanalyseerd en verwerkt in Excel. De resultaten zijn verwerkt in verschillende categorieën en uitgewerkt in draaitabellen en grafieken. Op deze manier kunnen de resultaten op een duidelijke manier worden afgelezen. De categorieën zijn samengesteld in overleg met Yvonne Aartsen, Rinie van Rijssingen en John Goessens. Verschillende categorieën zijn samengevoegd om te kijken of deze samenhang met elkaar hebben. Op deze manier zijn er nieuwe resultaten naar voren gekomen.

3.6 Betrouwbaarheid en validiteit

Er zijn verschillende keuzes gemaakt om de betrouwbaarheid en validiteit te vergroten. In de literatuurstudie is gekeken naar relevante onderwerpen. Al snel werd duidelijk dat er naast de informatie van Lindenhout, geen literatuur te vinden was over logeerhuizen. Er is gezocht naar andere relevante literatuur aan de hand van onderwerpen naar aanleiding van de gesprekken en deze is verwerkt in het onderzoeksrapport. De betrouwbaarheid van het onderzoek is vergroot door de gesprekken met betrokken personen van Lindenhout. Zij weten immers het beste hoe de organisatie werkt. Door in de probleemanalyse gebruik te maken van meerdere persoonlijke mededelingen is een zo helder mogelijk beeld neergezet van de verkregen informatie. Als dit onderzoek voor een tweede keer uitgevoerd zal worden, wordt er verwacht dat medewerkers dezelfde informatie zullen delen.

Op het gebied van betrouwbaarheid is ingezet op triangulatie. Dit is het gebruik maken van data van verschillende bronnen, deze data op verschillende manieren verzamelen en de data laten verzamelen door verschillende personen. Er wordt vooral gebruik gemaakt van (Donk & van Lanen, 2011. pag. 50):

- Brontriangulatie: Er worden verschillende typen respondenten verzameld en vergeleken met elkaar
- Methodische triangulatie: Data worden op verschillende manieren verzameld

In dit onderzoek is dat op de volgende manier ingezet: in de probleemanalyse is gebruik gemaakt van literatuurstudie en gesprekken met medewerkers van Lindenhout. Daarna is het onderzoek gestart. Door middel van de dossiers zijn verschillende gegevens verkregen. Met de vragen aan de logeerhuisouders zijn deze gegevens aangevuld. De logeerhuisouders zijn professioneel opvoeders en hebben kennis en gegevens paraat over de kinderen die zij hebben opgevangen. De data zijn verzameld door middel van dossieronderzoek, telefonisch contact en persoonlijk contact in de klankbordgroep. Omdat logeerhuisouders professionals in hulpverlening zijn, mogen de onderzoekers er vanuit gaan dat zij dit kunnen beoordelen. Dit is beaamd door de begeleiders. De twee vormen van triangulatie zijn gecombineerd door verschillende typen respondenten op verschillende manieren te verzamelen. De dossiers via het dossieronderzoek op de computer, de logeerhuisouders via telefonisch contact en de andere professionals in de klankbordgroep.

Qua validiteit wordt er gericht op:

- Katalyserende validiteit
- Dialogische validiteit
- Democratische validiteit

Katalyserende validiteit is erop gericht de professionals een beter begrip te geven van de beroepspraktijk met oog op verbetering in de toekomst. Als betrokken professionals het gevoel hebben beter zicht te hebben op het proces binnen de organisatie is er sprake van een hogere validiteit (van Donk & van Lanen, 2011, pag. 46). Dit onderzoek is erop gericht de organisatie informatie en data te verschaffen over de afgelopen twee jaar binnen de logeerhuizen. Door dit onderzoek komen ook aanbevelingen naar voren om het concept van logeerhuizen te verbeteren.

De kritische blik van de praktijkbegeleider heeft de dialogische validiteit verhoogd. Haar meedenken en kritische noten hebben hieraan bijgedragen. De probleemstelling en onderzoekscriteria zijn opgesteld in samenwerking met de begeleider van dit onderzoek. Daarnaast heeft zij het onderzoeksrapport meerdere keren bekeken en van feedback voorzien. De eerste resultaten zijn gedeeld in een klankbordgroep. Dit verhoogt de democratische validiteit. Door verschillende belanghebbende partijen te betrekken bij het onderzoek, is er een veelzijdig basis voor de conclusie gevormd (van Donk & van Lanen, 2011, pag. 45, 46). De deelnemers hebben hun input gegeven over de resultaten en hun bevindingen hiervan gedeeld. Deze bijdrage is gebruikt om de conclusie en aanbevelingen aan te vullen.

De gegevens die verkregen zijn uit het dossieronderzoek zijn kwantitatief en dus eenduidig. Dit verhoogt de betrouwbaarheid van het onderzoek. Als dit onderzoek nogmaals uitgevoerd zou worden, wordt naar dezelfde dossiers gekeken en zouden dus dezelfde gegevens naar voren moeten komen. De gegevens die niet geheel kwantitatief zijn, zijn bekeken door een professional met jaren ervaring, zoals bijvoorbeeld de problematiek. Een medewerker van het Entreeteam heeft de aanwezigheid van risicofactoren beoordeeld aan de hand van documenten waar het Entreeteam toegang toe heeft. Dit onderbouwt ze met haar jaren ervaring als medewerker van Entreeteam.

Om draagvlak te creëren voor dit onderzoek zijn de logeerhuisouders door middel van een memo op de hoogte gesteld. Deze memo is verzonden door John Goessens. Zie bijlage 4: Bericht memo logeerhuisouders.

Privacy

Het bewaken van de privacy van de cliëntgegevens is zeer belangrijk. Dit betekent dat er strikte afspraken zijn gemaakt met de onderzoekers over zorgvuldig omgaan met de dossiers. De dossiers en persoonsgegevens zijn niet naar buiten gebracht of kopieën mee naar huis genomen. Er is enkel gewerkt met de dossiers binnen de beschermde, digitale omgeving van Lindenhout. Aan de gesproken mensen is gevraagd of zij genoemd mogen worden in dit onderzoeksverslag. Voor de resultaten zijn geen namen of andere herkenbare gegevens van kinderen gebruikt, zodat deze niet te herleiden zijn. De onderzoekers hebben een afstudeerovereenkomst van Lindenhout getekend waar ook de privacy in beschreven staat. Binnen deze afstudeerovereenkomst staat beschreven: 'De geheimhoudingsplicht heeft betrekking op al die gegevens waarvan de afstudeerder tijdens zijn/haar verblijf binnen Lindenhout kennis neemt en waarvan kan worden vermoed dat deze vertrouwelijk zijn en/of onder geheimhouding vallen'. Nadat de verslaglegging gereed is, worden de persoonlijke gegevens overgedragen aan Lindenhout en vernietigd.

4. Resultaten

In het dossieronderzoek zijn 93 dossiers geanalyseerd. Daarvan zijn er 63 lang verblijf en 30 kort verblijf. Deze keuze is toegelicht in paragraaf 3.3.

In de resultaten ziet u grafieken. In deze grafieken staan de absolute cijfers benoemd. Een aantal relatieve cijfers worden toegelicht in de tekst. In het data boek vindt u alle tabellen en grafieken, met zowel de absolute als relatieve cijfers. Deze zijn ter inzage voor de beoordelaar.

4.1 Deelvraag 1

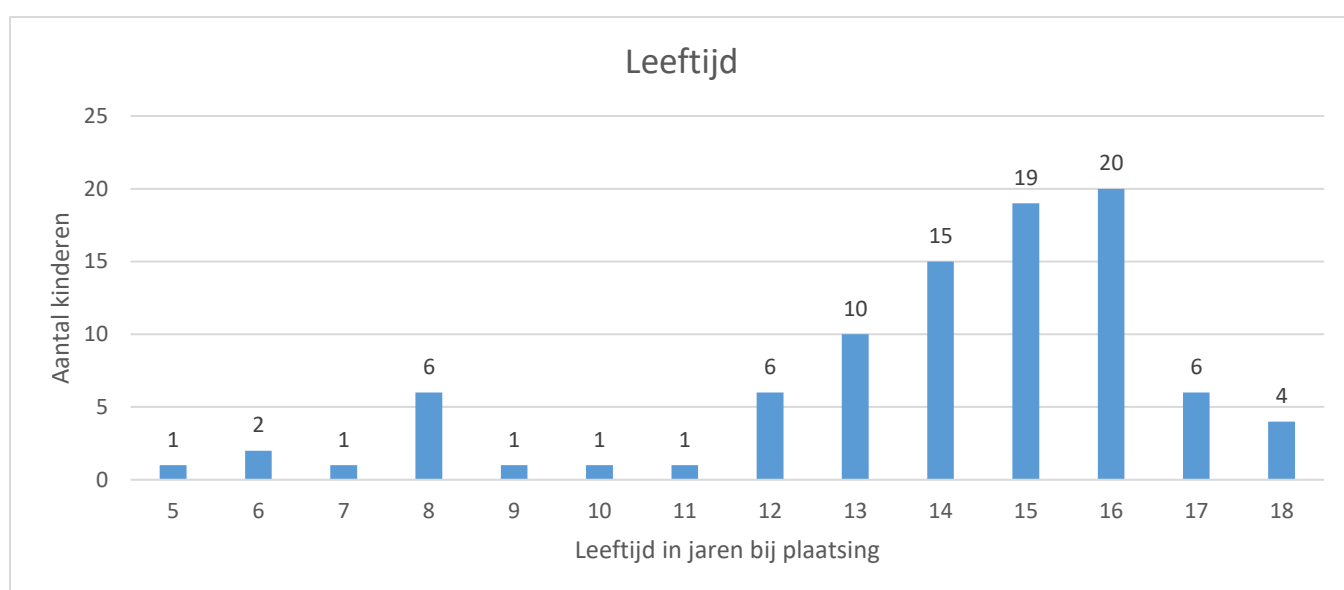
Hoe verhoudt de groep kinderen, die is opgevangen in de logeerhuizen in de periode januari 2015 tot en met december 2016, zich tot de omschrijving van de doelgroep, zoals geformuleerd bij de opbouw van de logeerhuizen?

Criteria voor de verwerking van de gegevens:

- Leeftijd bij aanvang van plaatsing in kalenderjaren
- Geslacht
- Problematiek
- Verblijfsduur
- Vorm van verblijf

4.1.1 Leeftijd bij aanvang van de plaatsing in kalenderjaren

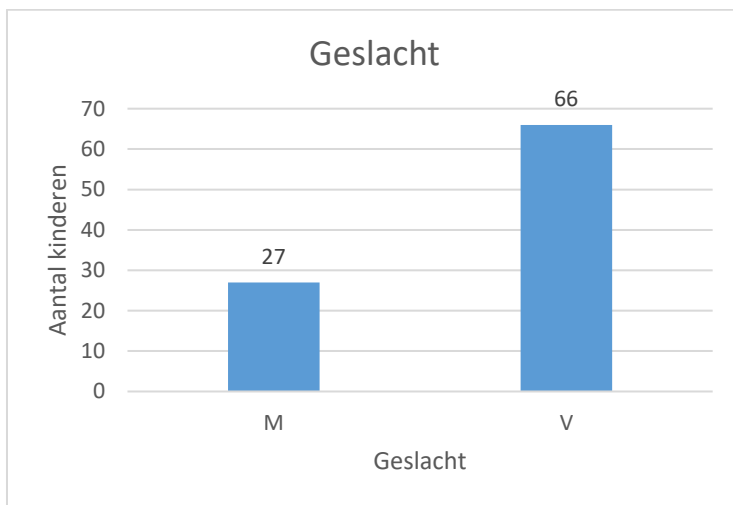
Uit het dossieronderzoek is gebleken dat de leeftijden tussen de 5 en 18 jaar lagen, het merendeel (21,5%) van de geplaatste kinderen was 16 jaar. Daarna volgt met 20,4% 15 jarige cliënten. In figuur 1 is te zien hoe de leeftijden van de cliënten verdeeld zijn.

Figuur 1. Leeftijd in jaren bij plaatsing

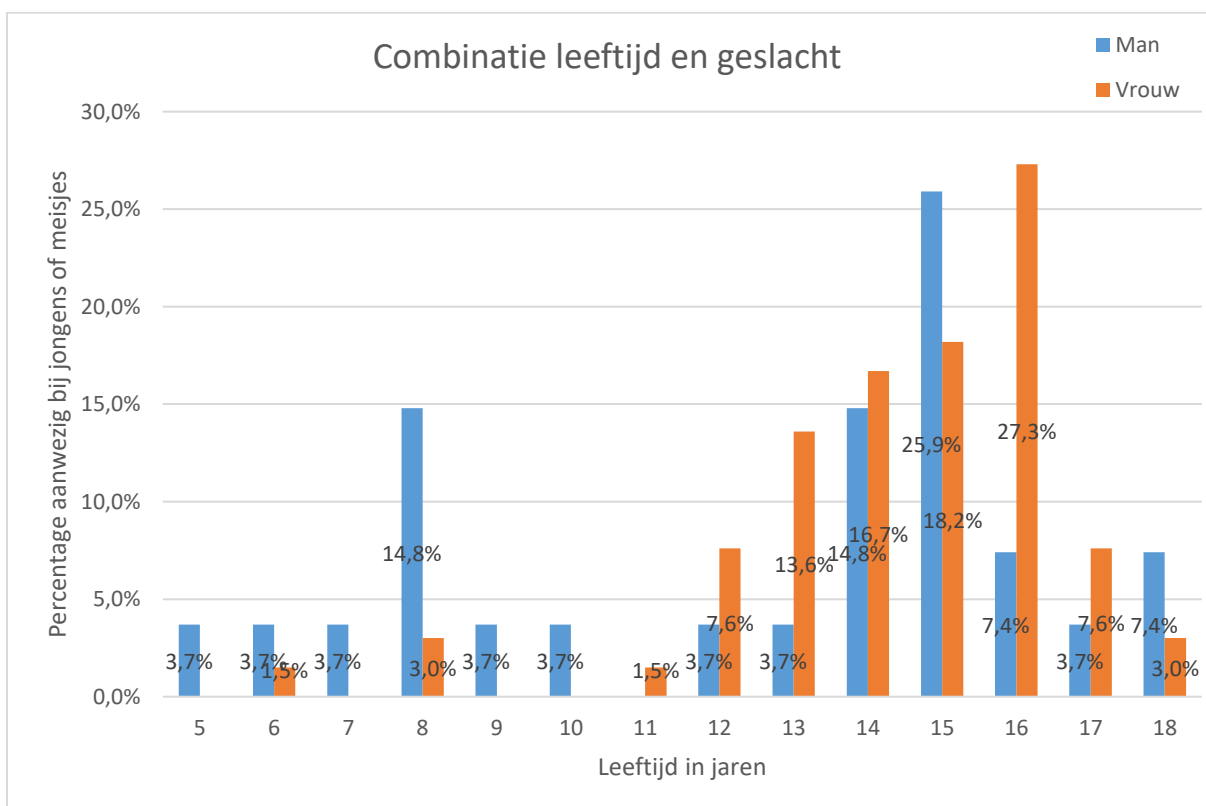
4.1.2 Geslacht

Van het totaal aantal geplaatste cliënten is te zien dat 71% meisjes zijn, tegenover 29% jongens, zoals te zien in figuur 2.

Figuur 2. Geslacht

Daarnaast is er nog gekeken naar samenhang van leeftijd en geslacht. Daarin is te zien dat 27,3% 16 jarige meisjes zijn geplaatst in het logeerhuis, tegenover 5,3% 16 jarige jongens.

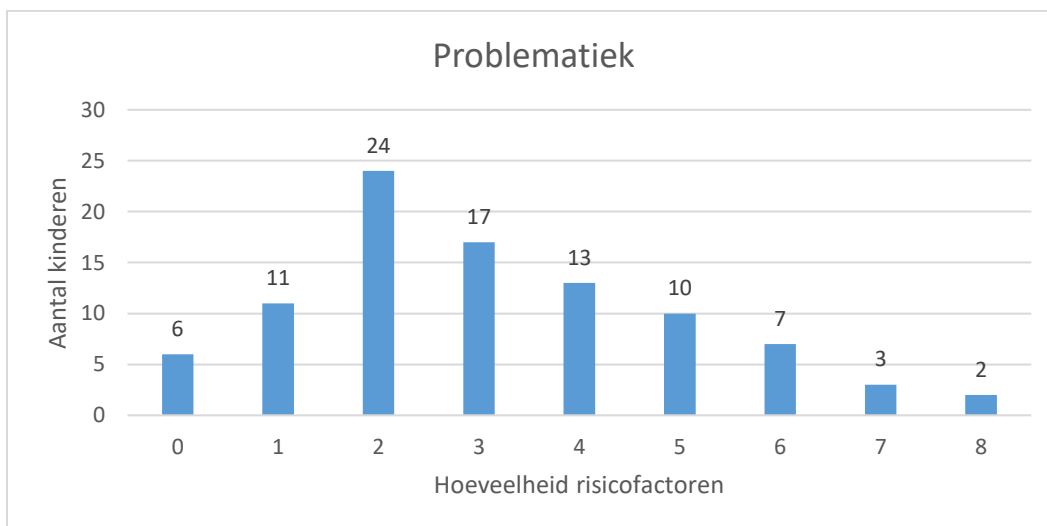
Figuur 3. Samenhang geslacht en leeftijd

4.1.3 Problematiek

Om de problematiek in kaart te brengen is ervoor gekozen om het aantal risicofactoren per kind te tellen. De risicofactoren zijn:

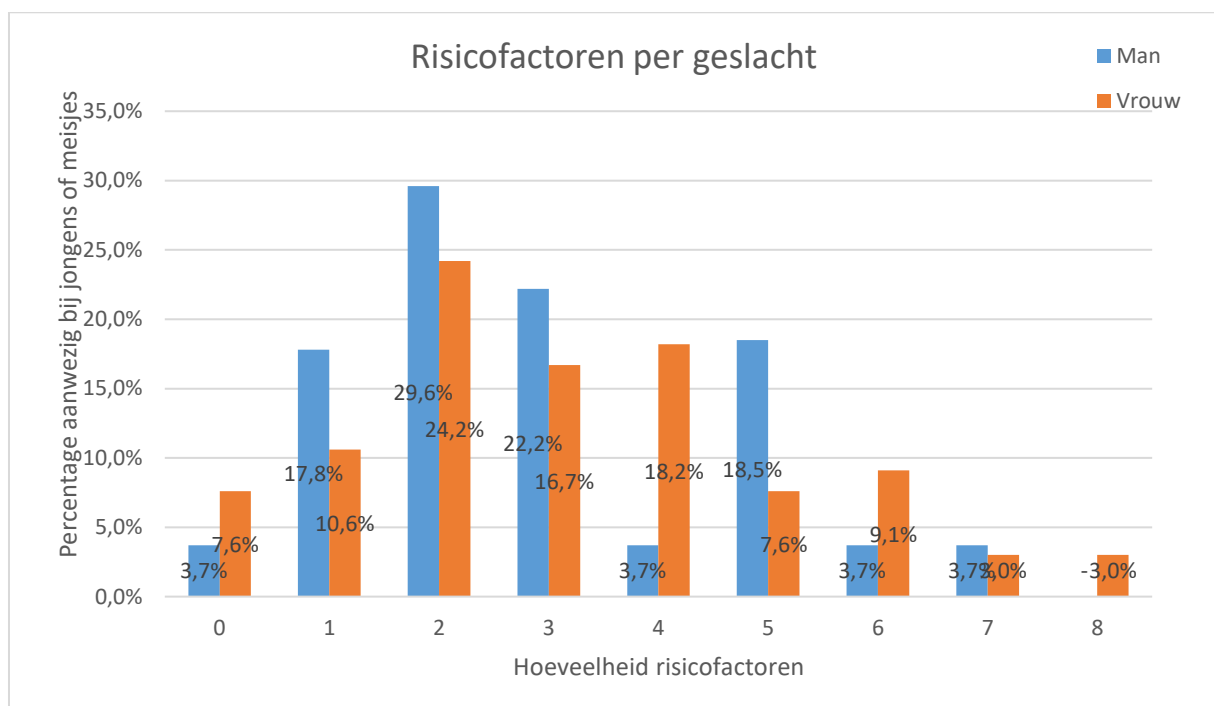
- Drugsgebruik
- Alcoholgebruik
- Verbale agressiviteit
- Fysieke agressiviteit
- Seksueel grensoverschrijdend gedrag
- Loverboy problematiek
- Psychische problematiek
- Zelfdestructief gedrag
- Aanraking met politie/justitie
- Weglopen
- Conflicten primair systeem
- Dreiging vanuit anderen

In figuur 4 is te zien dat de grootste groep (25,8%) twee risicofactoren had bij aanmelding. In de figuur is te zien dat twaalf kinderen zes of meer risicofactoren hadden bij aanmelding. Er zijn zes kinderen zonder bekende risicofactoren bij aanmelding geplaatst in een logeerhuis. Deze kinderen hadden andere redenen om gebruik te maken van de vaardigheden van professioneel opvoeders.

Figuur 4. Problematiek

Ook is gekeken hoe vaak elke risicofactor voorkomt, bekeken over alle kinderen opgevangen in de genoemde periode. Verbale agressie is een risicofactor die veel voorkomt. Maar liefst 61.5% van de kinderen liet deze zien bij aanmelding, 46.9% van de kinderen heeft psychische problematiek en bij 31.3% van de kinderen spelen conflicten in het primaire systeem een rol. Dit houdt in dat ouders of iemand anders uit het gezin, na plaatsing een dreiging of tegenwerking kan vormen. Relatief gezien zijn er meer jongens met vijf risicofactoren dan meisjes. Daar tegenover zijn er relatief gezien meer meisjes met zes risicofactoren dan jongens, zoals te zien in figuur 5.

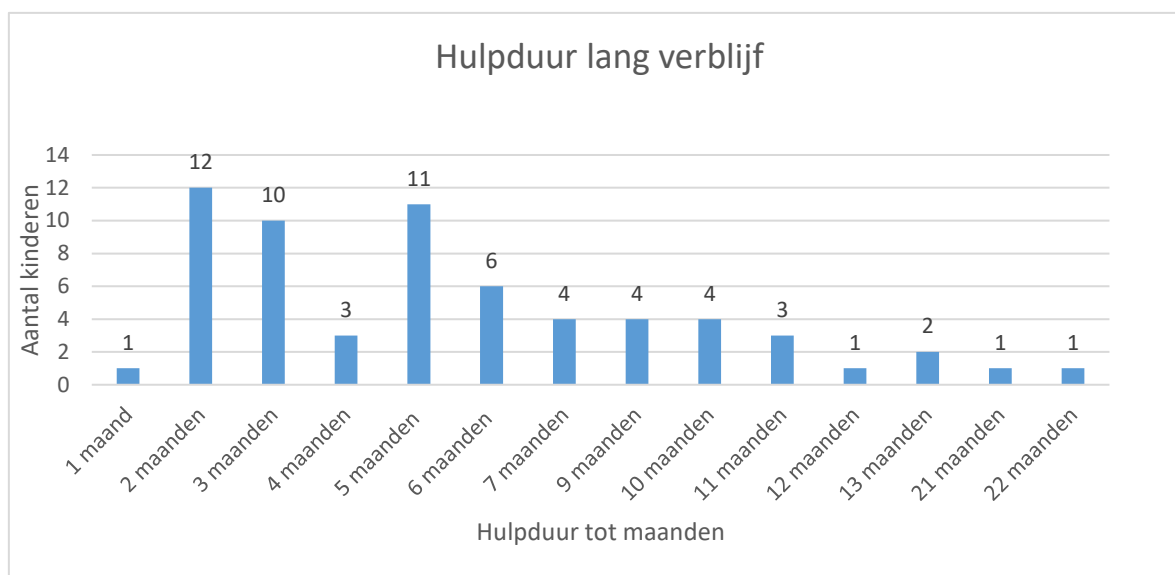
Figuur 5. Samenhang risicofactoren en geslacht

In de volgende paragraaf is de totale groep dossiers opgedeeld tussen lang en kort verblijf zoals genoemd in de inleiding van dit hoofdstuk.

4.1.4 Verblijfsduur in maanden

Lang verblijf

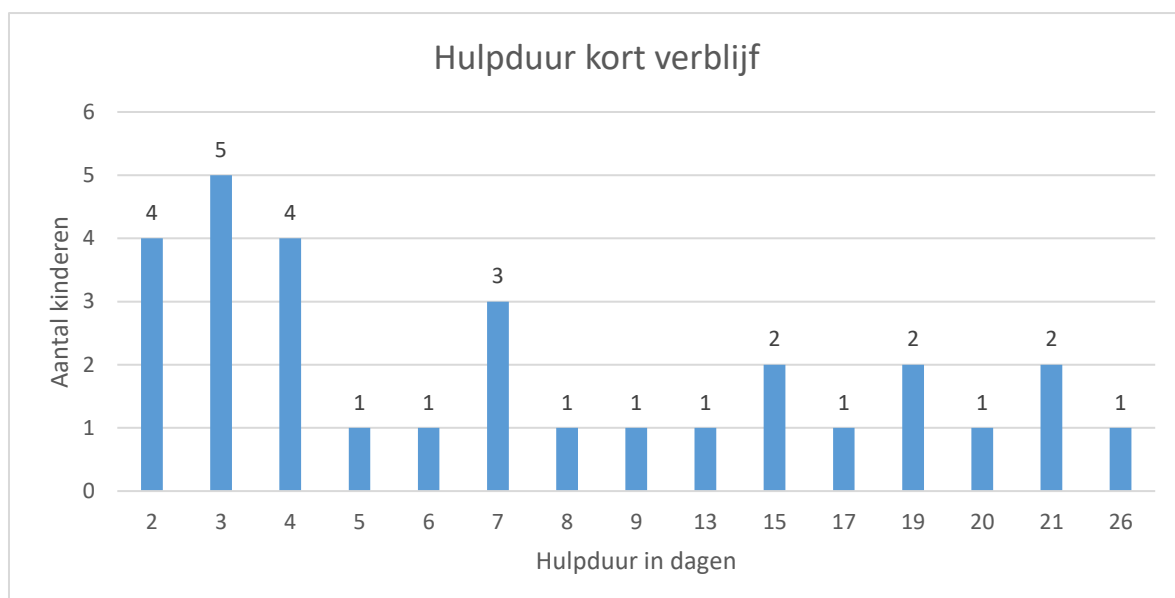
In figuur 6 is te zien hoeveel cliënten hoeveel maanden zijn verbleven in een logeerhuis. 19% van de geplaatste cliënten is 2 maanden in een logeerhuis verbleven, dit is het hoogste percentage. Opgevolgd door vijf maanden (17,5%). Er is berekend dat 68,3% van de cliënten zes maanden of korter is verbleven in een logeerhuis. Dat betekent dat 31,7% van de 63 kinderen langer dan zes maanden in een logeerhuis is opgevangen. Er zijn ook grote uitzonderingen te zien. Twee cliënten hebben er 21 en 22 maanden in een logeerhuis gewoond (beide 1,6%).

Figuur 6. Verblifsduur in maanden

Kort verblijf

Er is gekeken naar het aantal dagen bij het kort verblijf. Het kort verblijf is niet langer dan 29 dagen. Hier is te zien dat 26 dagen het langste verblijf was. Het vaakst voorkomend is korter dan 5 dagen, zoals figuur 7 toont.

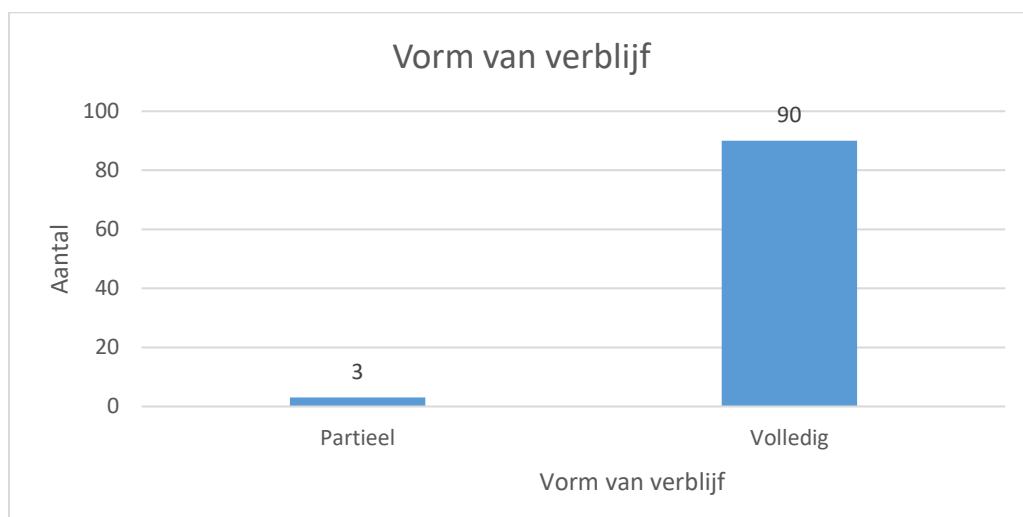

Figuur 7. Kort verblijf in dagen

In de volgende paragraaf is de totale groep dossiers gebruikt.

4.1.5 Vorm van verblijf

In de volgende figuur is duidelijk te zien dat het grootste deel gebruik maakt van volledig verblijf. Partieel verblijf houdt in dat een kind bijvoorbeeld alleen in het weekend in het logeerhuis verblijft of juist in het weekend naar ouders terug gaat.

Figuur 8. Vorm van verblijf

4.2 Deelvraag 2

In hoeverre heeft de opvang in de logeerhuizen, in de periode januari 2015 tot en met december 2016, de hulp geboden zoals geformuleerd bij de opbouw van de logeerhuizen?

Criteria voor de verwerking van de gegevens:

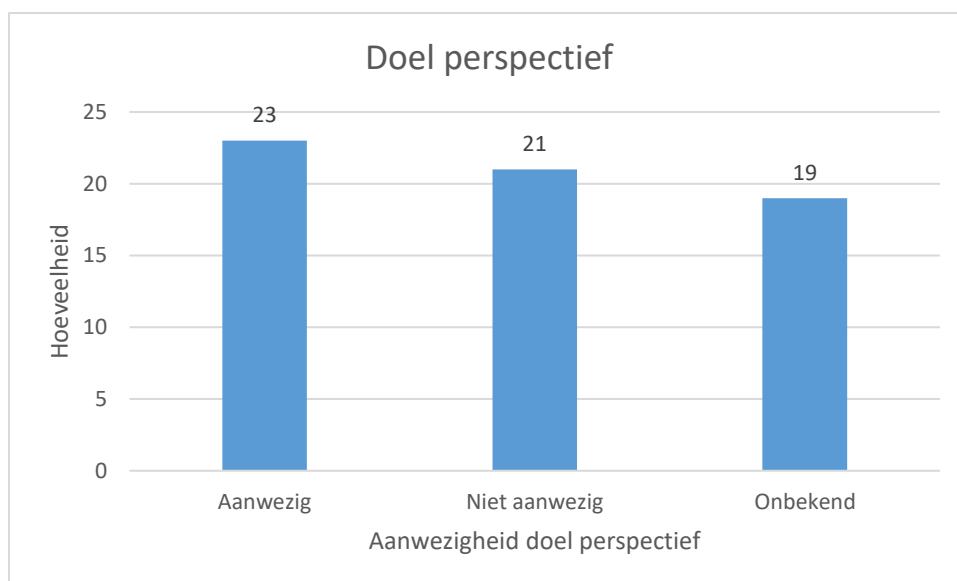
- Mate waarin de gestelde doelen zijn behaald
- Vervolgplek
- Contact met eigen school, hobby's en sociaal netwerk
- Mate van afname problematiek
- Breakdown
- Tevredenheid van ouders en kind, op basis van de exitlijst

Voor de volgende criteria is de totale groep dossiers opnieuw opgedeeld in lang en kort verblijf. In de titel zal per criteria vermeld staan om welke categorie het gaat.

4.2.1 Mate waarin de gestelde doelen zijn behaald (Lang verblijf)

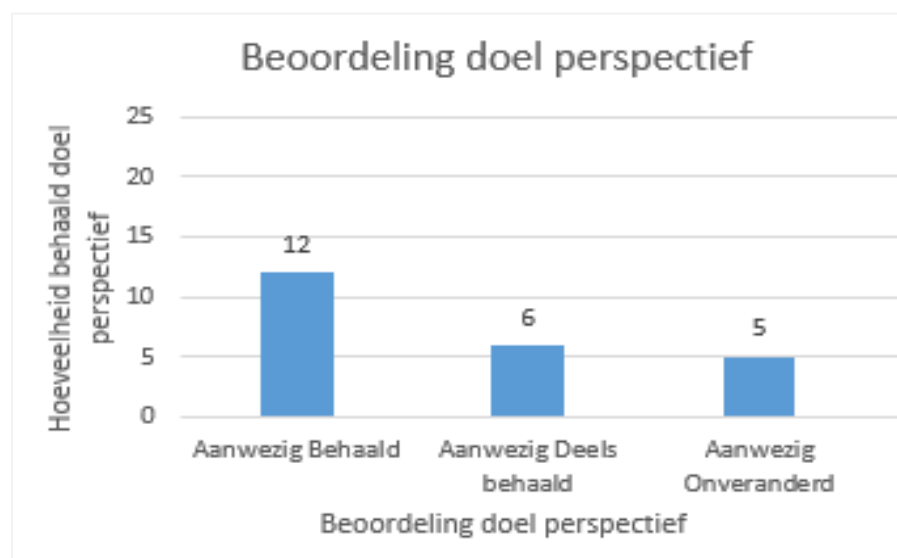
In dit criterium is onderscheid gemaakt tussen een doel over het perspectief van het kind en de rest van de doelen beschreven in de zorgovereenkomst. In de conclusie leest u waarom dit onderscheid is gemaakt. De doelen worden gescoord op de volgende manier: behaald, deels behaald, onveranderd en verslechterd.

In figuur 9 is te zien dat er gekeken is in 63 dossiers naar het doel over perspectief. Hieruit is gebleken dat 36,5% van de dossiers een doel heeft over het perspectief (aanwezig). In 33,3% zijn er wel doelen aanwezig in de zorgovereenkomst, maar is er geen doel bekend over het perspectief (niet aanwezig). In 30,2% van gevallen zijn er geen doelen bekend, dus ook geen doel over het perspectief (onbekend).

Figuur 9. Doel over perspectief

Van de 33 dossiers met een doel over perspectief, is in twaalf gevallen (36,4%) dit doel behaald. In 6 dossiers (18,2%) worden de doelen gekenmerkt als deels behaald en in 5 dossiers (15,6%) als onveranderd. Zie figuur 10.

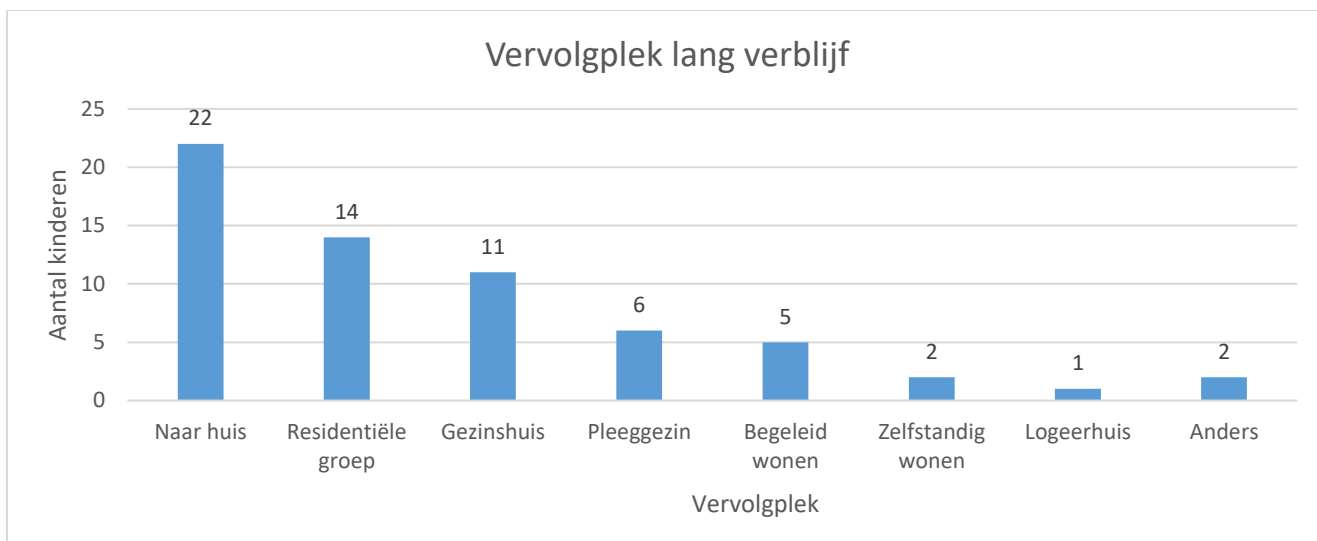
Figuur 10. Beoordeling doel perspectief

Er zijn nog meer cijfers bekend over doelen. Negentien dossiers hebben geen doelen in de zorgovereenkomst. Dit betekent dat er geen doelen zijn gevonden in het dossier. Dit is bijna één derde van de dossiers.

4.2.2 Vervolgplek

Lang verblijf

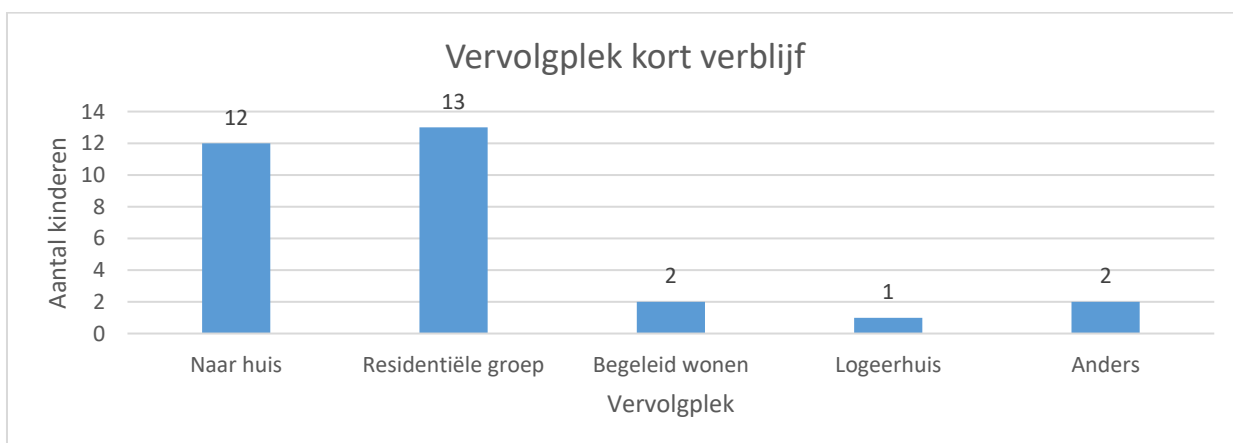
In figuur 11 is te zien wat de vervolgplek was voor kinderen. 34,9% van de kinderen is terug gegaan naar huis. Daarvan is in de dossiers terug gevonden dat 7 van de 22 kinderen (31,8%) die naar huis zijn gegaan na drie maanden weer naar een andere plek zijn gegaan. 22% van de kinderen is naar een residentiële groep gegaan.

Figuur 11. Vervolgplek

Kort verblijf

Bij de plaatsing van het kort verblijf is te zien dat 43,3% na het verblijf naar een residentiële groep gaat. Dit tegenover 40% van de kinderen die naar huis gaat, zoals figuur 12 toont.

Figuur 12. Vervolgplek kort verblijf

Van de totale onderzochte groep (93) gaat 36.6% naar huis.

De volgende gegevens zijn verkregen door middel van de steekproef, zie paragraaf 3.3.2. De percentages zijn op basis van de gegevens die bekend zijn. Tijdens de steekproef bleek dat een aantal gegevens niet beantwoord kon worden door de logeerhuisouders. Uit een aantal dossiers was de informatie over het behoud van school wel beschikbaar, deze gegevens zijn meegenomen in de resultaten. Hierdoor wijken de getallen van elkaar af. In de tweede kolom van figuur 12 kunt u zien van hoeveel kinderen deze criteria bekend zijn.

4.2.3 Contact met school, hobby's, sociaal netwerk

86% van de vijftig kinderen heeft hun eigen school kunnen behouden. Voor sommige kinderen is dit niet het geval. Dit kan bijvoorbeeld zijn omdat zij van school af moesten vanwege problemen op school. Meerdere logeerhuisouders vertelden tijdens het telefonisch contact dat weinig kinderen hobby's hebben. Dit blijkt ook uit de resultaten, 86% van de 29 kinderen heeft geen hobby's/clubs als zij in het logeerhuis komen. Een enkeling heeft dit moeten verbreken vanwege plaatsing in een logeerhuis. 93% van de 27 kinderen heeft contact gehouden met hun sociale netwerk. De frequentie hiervan kan verschillend zijn, dit is niet gevraagd in het onderzoek.

	Hoeveelheid bekend	Wel		Niet	
School	50	43	86%	7	14%
Hobby's/ clubs	29	4	14%	25	86%
Contact sociaal netwerk	27	25	93%	2	7%

Figuur 13. Contact met school, hobby's en sociaal netwerk

4.2.4 Mate van afname problematiek

Tijdens het telefonisch contact met de logeerhuisouders is gevraagd naar de mate van afname van problematiek van de kinderen. In de zorgovereenkomst van Lindenhout kan deze verdeeld worden in vier verschillende gradaties. Bij 56% van de 27 kinderen is de problematiek gelijk gebleven.

Hoeveelheid bekend	Afgenomen		Deels afgenomen		Gelijk gebleven		Toegenomen	
27	3	11%	7	26%	15	56%	2	7%

Figuur 14. Mate van afname problematiek

4.2.5 Breakdown

Bij het grootste deel van de kinderen is geen sprake geweest van een breakdown in het logeerhuis (75%). Er zijn zeven kinderen waarbij sprake is geweest van een breakdown. Dit had verschillende redenen, zoals invloed biologische ouders, invloed kind en invloed van logeerhuisouders.

Hoeveelheid bekend	Niet van toepassing		Invloed biologische ouders		Invloed kind		Invloed logeerhuisouders	
28	21	75%	2	7%	3	11%	2	7%

Figuur 15. Breakdown

4.2.6 Tevredenheid van ouder(s) en kind, op basis van de exitlijst

Uit de 93 dossiers blijkt dat er 22 dossiers zijn die een exitlijst bevatten. Deze exitlijsten zijn echter niet representatief voor dit onderzoek. Er kan uit de lijst niet worden opgemaakt of het cijfer dat gegeven wordt voor de zorg geldt voor de opvang in het logeerhuis. In veel gevallen krijgen kinderen nazorg. Als deze nazorg geboden wordt door Lindenhout wordt de exitlijst aan het einde van het gehele traject ingevuld. Het kan zijn dat een kind al twee jaar uit het logeerhuis is, maar dat daarna ambulante hulpverlening in het gezin is geboden. Het cijfer is daardoor niet representatief voor dit onderzoek. Een grote meerderheid van de exitlijsten is niet toegevoegd of ingevuld in Care4. Als een kind naar een andere zorginstelling doorstroomt, zou de exitlijst ingevuld moeten zijn. Dit blijkt niet zo te zijn. Hierdoor kan de tevredenheid van ouder(s) en kind niet gemeten worden.

4.2.7 Resultaten klankbordgroep

Op 30 november 2017 is er een klankbordgroep georganiseerd om een aantal resultaten van het onderzoek te bespreken. De groep bestond uit een gedragswetenschapper, een ambulant hulpverlener, een logeerhuisouder, twee beleidsmedewerkers en de onderzoekers. De volgende vijf onderwerpen zijn besproken:

- Het ontbreken van doelen in de zorgovereenkomst
- Het mogelijke ontbreken van hulp in de thuissituatie
- Vervolgplek
- Problematiek
- Geslacht

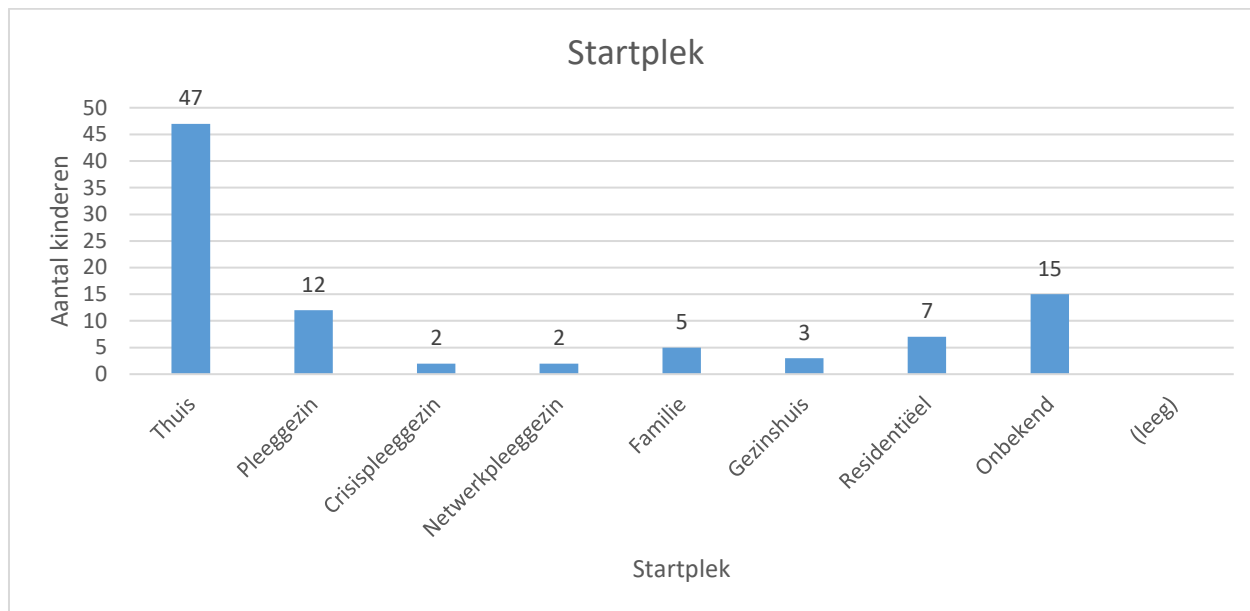
De verantwoording van deze keuze leest u in paragraaf 3.2.

Voor het volledige verslag van de klankbordgroep, zie bijlage 5.

Resultaten klankbordgroep:

- Mensen waren verrast over het hoge percentage ontbrekende doelen in de zorgovereenkomst
- Regiehouder met betrekking tot rapportage is onduidelijk. Dit kan bij de logeerhuisouder of jeugdzorgwerker liggen
- Er is onvoldoende zicht vanuit de dossiers op de hulp in de thuissituatie
- Mening over de hoeveelheid hulp in de thuissituatie en insteek van terugkeer naar huis verschilt tussen gedragswetenschapper, jeugdzorgwerker en logeerhuisouder
- De doelstelling om terug naar huis te gaan moet opnieuw bekeken worden
- Hypothese: er zit verschil in externaliserende en internaliserende problematiek tussen jongens en meisjes. Deze problematiek uit zich ook anders in gedrag

Tijdens de klankbordgroep gaven de aanwezigen aan dat het ook goed is om te weten waar kinderen vandaan komen voordat ze geplaatst worden in een logeerhuis. Na de klankbordgroep is hier naar gekeken en in figuur 16 is te zien dat het merendeel van de kinderen van huis komt.

Figuur 16. Startplek geplaatste kinderen

5. Conclusies en discussies

Door middel van dossieronderzoek is er onderzoek gedaan naar de logeerhuizen binnen Lindenhout. Het onderzoek richtte zich op het vergaren van verschillende gegevens om te onderzoeken hoe de praktijk zich verhoudt tot de gestelde doelstellingen bij de opbouw van logeerhuizen in 2013. Na het dossieronderzoek zijn de resultaten geanalyseerd. In dit hoofdstuk worden er door middel van deze resultaten en het eerdere praktijk- en literatuurstudie conclusies getrokken. In de discussieparagraaf wordt met een kritische blik gekeken naar de manier van onderzoek doen en de aspecten die zijn opgevallen tijdens het onderzoek.

Door middel van het onderzoek wordt er antwoord gegeven op de hoofdvraag van het onderzoek: In hoeverre sluit de praktijk van de opvang die de logeerhuizen bieden, aan bij de doelstelling en uitgangspunten, zoals bij de in 2013 geformuleerde doelstellingen? In paragraaf 2.1.2. heeft u kunnen lezen welke doelstellingen er in 2013 bij de opbouw geformuleerd zijn. Er wordt antwoord gegeven op deze hoofdvraag na beantwoording van de deelvragen.

5.1 Conclusie

5.1.1 Deelvraag 1

Hoe verhoudt de doelgroep, die is opgevangen in de logeerhuizen in de periode januari 2015 tot en met december 2016, zich tot de omschrijving van de doelgroep, zoals geformuleerd bij de opbouw van de logeerhuizen?

5.1.2 Conclusie

Het antwoord op de deelvraag is dat de doelgroep qua leeftijd, geslacht, problematiek en vorm van verblijf passend is bij de doelstelling, geformuleerd bij de opbouw van de logeerhuizen. Dit met name omdat de doelgroep gesteld in de doelstelling erg breed is. Er is geen duidelijke leeftijd of hoeveelheid risicofactoren aangegeven.

Er zijn wel verschillende aannames waar de doelgroep wel of niet aan voldoet. Opvallend is de verhouding tussen jongens en meisjes, er zijn beduidend meer meisjes opgevangen dan jongens. De aanname dat de opvang voornamelijk voor pubers zou zijn, is kloppend bij de resultaten. In de resultaten was duidelijk te zien dat het merendeel van de kinderen meerdere risicofactoren heeft bij aanmelding, wat duidt op gedragsproblematiek. Dit sluit aan bij de doelstelling van de opvang. Er zijn een aantal zonder risicofactoren bij aanmelding. Het feit dat er sprake is van deze uitzonderingen heeft te maken met verschillende omstandigheden. Zo is er een team van professionals dat met elkaar overlegt op het moment dat een kind in crisis geplaatst moet worden. Is er sprake van een uitzonderingsgeval, dan bepalen deze mensen wat het beste is voor dat kind op dat moment.

Uit het onderzoek is gebleken dat elke plaatsing passend is geweest. Er zijn moeilijk categorieën te maken met de gegevens die verkregen zijn in het dossieronderzoek, omdat elk kind een andere situatie heeft. Het concept logeerhuizen heeft een brede doelstelling en past dit aan op ieder kind, waardoor het de zorg biedt die het kind nodig heeft. Qua verblijfsduur wijkt de praktijk af van de doelstelling. Er is nog een relatief grote groep die langer in een logeerhuis blijft dan zes maanden. Dit aspect van de doelstelling wordt dus maar deels behaald.

5.1.3 Toelichting

Zoals genoemd in paragraaf 1.3 van de praktijkanalyse, is de doelgroep van de logeerhuizen erg breed. De doelgroep kent één duidelijke omschrijving: Het gaat om kinderen in crisis die een plek nodig hebben voor een korte periode, ongeacht de leeftijd. De kinderen laten problematiek zien die dermate zwaar is dat deze kinderen niet in crisisleeggezinnen opgevangen kunnen worden. Het verblijf in een logeerhuis duurt altijd zo lang als nodig en zo kort mogelijk. Het streven is maximaal zes maanden.

In de resultaten komt duidelijk naar voren dat bij de meerderheid van de kinderen meerdere risicofactoren aanwezig zijn. Van der Helm (2017) stelt dat de zorgzwaarte van de jongeren in gespecialiseerde jeugdzorg en het speciaal onderwijs aanzienlijk is toegenomen. Deze zorgzwaarte sluit aan bij de resultaten. De problematiek bij jeugdigen in een residentiële instelling is divers en bestaat vooral uit externaliserende gedragsproblematiek (Harder et al., 2006).

Jeugdigen die worden opgenomen in residentiële instellingen vertonen diverse problemen, waaronder gedragsproblemen, emotionele problemen en relatieproblemen. Er is vaak sprake van co-morbiditeit⁵ (Harder et al., 2006). Externaliserende problemen staan bij jeugdigen in een residentiële instelling op de voorgrond (Harder et al., 2006). In de praktijkanalyse werd dit ook benoemd door gedragswetenschapper Natice de Boer. Gezien de complexe problematiek van de geplaatste kinderen vragen de onderzoekers zich af of de doelgroep passend is bij de doelstelling van Lindenhout om de kinderen weer thuis te laten wonen.

Er is een aantal uitzonderingen van dossiers waarin geen risicofactoren aanwezig of bekend zijn, maar waar andere factoren meespelen waardoor toch gekozen wordt voor plaatsing in een logeerhuis. Voorbeelden hiervan zijn: geen plek in een crisisleeggezin, of te weinig informatie hebben over de kinderen waardoor gekozen wordt gebruik te maken van de vakkundigheid van logeerhuisouders. Een steeds moeilijk wordende doelgroep en minder financiële middelen kan leiden tot ziekte, burn-outs en zelfs vertrek van medewerkers (van der Helm, 2017).

⁵ Mensen hebben vaak meer dan één stoornis tegelijk, dit noemt men co-morbiditeit (Rigter & van Hintum, 2013).

Wat we verder zien is dat er vooral kinderen worden opgevangen van twaalf jaar of ouder, maar liefst 76%. Dit is passend bij de aanname die John Goessens had, namelijk dat logeerhuizen vooral voor pubers zouden zijn. Deze kwam voort uit de ervaringen die hij had met opvang van jongeren op crisisgroepen. Ook in de literatuur blijkt dat de leeftijd van jeugdigen in residentiële voorzieningen tussen de twaalf en achttien jaar ligt (Richtlijnen Jeugdhulp, 2017).

Ook is de verhouding tussen jongens en meisjes opvallend. Twee derde van de opgevangen kinderen is vrouwelijk. In de theorie stellen ze dat jeugdigen uit de residentiële zorg voornamelijk van het mannelijk geslacht zijn. Uit onderzoek in 1994 blijkt dat 60% van de populatie bestaat uit jongens (Harder, Knorth & Zandbergen, 2006). Dit was ook de aanname van Lindenhout. In de theorie wordt het volgende gesteld: Gedragsproblemen komen minder vaak voor bij meisjes dan bij jongens, maar als ze bij meisjes voorkomen, zijn ze vaak wel ernstiger (Rigter & van Hintum, 2013). Tijdens de klankbordgroep werd de hypothese gesteld dat gedrag van jongens en meisjes zich anders uit, waardoor ze op verschillende plekken geplaatst worden. Jongens laten vaker externaliserend gedrag zien, meisjes vaker internaliserend gedrag. Het externaliserende gedrag van jongens kan gepaard gaan met fysieke en agressieve uitingen. Het kan zijn dat jongens daarom sneller geplaatst worden in een residentiële instelling. Deze hypothese wordt gedeeld door de onderzoekers.

Uit de resultaten blijkt dat 68,3% van de kinderen binnen zes maanden het logeerhuis heeft verlaten en naar een vervolgplek is gegaan. Dit is passend bij de doelstelling van Lindenhout. Wat hierin opvalt is de groep van 31,7% die langer dan zes maanden in het logeerhuis verblijft. Gezien de doelstelling is dat een relatief grote groep.

Bijna alle kinderen die verbleven in een logeerhuis maakten gebruik van het volledig verblijf. Partieel verblijf is niet de eerste insteek. Het is geen weekend opvang, maar dit kan zo vorm gegeven worden in de loop van de tijd om de overgang naar huis beter te laten verlopen. Het was ook de verwachting van Lindenhout dat de meerderheid van de kinderen gebruik zou maken van het volledig verblijf, ook gezien de crisissituatie waar de kinderen uit komen.

5.1.4 Deelvraag 2

In hoeverre heeft de opvang in de logeerhuizen, in de periode januari 2015 tot en met december 2016, de hulp geboden zoals geformuleerd bij de opbouw van de logeerhuizen?

5.1.5 Conclusie

De onderzoekers denken dat het teveel gevraagd is om alle kinderen naar huis te laten gaan, de problematiek te willen verminderen en tegelijkertijd contact te laten houden met de sociale kring waarin het kind leeft. De logeerhuisouders zijn professionele opvoeders en kunnen deze doelgroep de hulp bieden die ze nodig hebben, maar het wordt door de onderzoekers niet realistisch geacht dat een groot deel van de kinderen met deze problematiek terug naar huis kan. Deze conclusie wordt gebaseerd op het lezen van alle dossiers, de gesprekken met de logeerhuisouders en de resultaten van het onderzoek. Daarnaast speelt de onduidelijkheid over hulp in de thuissituatie ook een rol in deze conclusie. Het is voor de onderzoekers niet duidelijk of deze geboden wordt en op welke manier dit wordt vormgegeven. Ook in de klankbordgroep is deze onduidelijkheid niet weggenomen. De aanwezigen kwamen tot consensus dat de doelstelling opnieuw bekeken moet worden.

5.1.6 Toelichting

Zoals genoemd in paragraaf 1.2 van de praktijkanalyse, staat in de doelstelling het volgende beschreven: een kleinschalige opvang, dicht in de buurt van de sociale context van de kinderen en hun ouders. Daarnaast is behoud van eigen school en hobby's belangrijk en is logeren tijdelijk waarna het kind terugkeert naar huis. Uit het onderzoek is gebleken dat één op de drie dossiers (lang verblijf) geen doel over het perspectief heeft. Daarbij heeft bijna één derde van de dossiers geen enkel gesteld doel. Bij het korte verblijf zijn in veel gevallen ook geen doelen gesteld. Door de klankbordgroep werd hier verrast op gereageerd. Het feit dat er ook dossiers zijn waar helemaal geen informatie te vinden is, is een 'shocking' feit volgens de aanwezigen. De onderzoekers denken dat een structurele aanwezigheid van doelen en duidelijkheid over het perspectief op korte termijn kan bijdragen aan de zorg in het logeerhuis en een succesvolle doorstroming naar huis of zo thuis mogelijk.

Zoals in de resultaten te lezen is, worden de doelen op een bepaalde manier gescoord. Zo ook het doel over het perspectief. De onderzoekers zijn van mening dat deze manier van scoren niet passend is bij de vraag. Een voorbeeld: kind A heeft als doel dat het perspectief helder moet worden in het logeerhuis, dit doel wordt aan het einde van het traject gescoord als onveranderd, maar kind A is wel geplaatst in een residentiële instelling. De score van dit doel is daarmee niet kloppend met de praktijk.

Over de vervolgplek valt het volgende te zeggen: het overkoepelende doel is dat de kinderen terug naar huis gaan, maar in werkelijkheid gebeurt dit maar bij 36,6% van de kinderen. De

gedragswetenschapper was tijdens de klankbordgroep verrast over dit resultaat. Zij had een hoger percentage verwacht dat naar huis zou gaan. De onderzoekers hadden net als de gedragswetenschapper een hoger percentage verwacht. De logeerhuisouder had dit resultaat daarentegen wel verwacht. Van de zeventien kinderen die zij heeft opgevangen in de periode januari 2015 tot en met december 2016, is geen enkel kind teruggekeerd naar huis. De logeerhuisouder gaf aan deze doelstelling mondjesmaat terug te zien in hun logeerhuis. Voor haar gevoel werd er niet voor 100% ingezet op een terugkeer naar huis vanuit de jeugdzorgwerker. De jeugdzorgwerker en gedragswetenschapper gaven aan dat dit voor hun altijd de eerste insteek is. Zoals de jeugdzorgwerker zei: 'Thuis, anders zo thuis mogelijk'.

Tijdens de klankbordgroep kwam de vraag waar kinderen vandaan komen voor ze geplaatst waren in het logeerhuis. Uit deze resultaten bleek dat ongeveer de helft van de kinderen vanuit huis komt. Van der Helm schrijft dat het waarschijnlijk overschat wordt om problematiek in de thuissituatie op te lossen:

“Veel ouders van kinderen met ernstige aandoeningen en problemen hebben die zelf ook, zijn soms onmachtig in de opvoeding die ze zelf soms nooit hebben gehad en geven die van generatie op generatie door met bijbehorende armoede, schulden, en verslavingen. Ook hun mogelijkheden tot herstel zijn vaak gering (van der Helm, 2017)”.

Uit het dossieronderzoek is weinig naar voren gekomen in welke mate er binnen de thuissituatie van een kind is gewerkt door de jeugdzorgwerker, terwijl dit wel de doelstelling staat van Lindenhout. Het doel is dat er in het primaire systeem gewerkt wordt aan een betere situatie, zodat het kind binnen een bepaalde tijd weer naar huis kan gaan. Echter wordt er in de dossiers weinig tot niets gevonden op welke manier de hulp in het primaire proces wordt ingezet. Het wordt als zorgwekkend bestempeld dat er informatie over het primaire proces ontbreekt, omdat het een algemeen werkzame factor lijkt te zijn in de hulpverlening (Harder et al., 2006). Omdat dit gedurende het onderzoek naar voren kwam is er inhoudelijk door de onderzoekers weinig over te zeggen. Dit onderwerp zal terugkomen in de discussie en aanbevelingen.

Uit de steekproef blijkt dat een groot deel van de kinderen waarvan bekend op hun eigen school is gebleven en contact had met hun sociale netwerk. Dit is passend bij het belang van Lindenhout dat kinderen dicht in de sociale context worden opgevangen. Uit de literatuur blijkt dat een negatieve invloed op de psychosociale ontwikkeling van kinderen wordt versterkt als het sociale netwerk, zoals school en vrienden, door de uithuisplaatsing wegvalt (Zandberg, Knorth & Strijker, 1998).

Er is in de steekproef gevraagd naar de mate van afname van de problematiek. Uit de resultaten blijkt voor 56% van de kinderen dat de problematiek gelijk is gebleven. De doelstelling dat kinderen naar huis gaan wordt wederom in twijfel getrokken door de onderzoekers. De klankbordgroep gaf aan dat deze doelstelling opnieuw bekeken moet worden, omdat het niet lijkt te stroken met de werkelijkheid.

5.2 Beantwoording onderzoeksvraag

In hoeverre sluit de praktijk van de opvang die de logeerhuizen biedt aan bij de doelstelling en uitgangspunten, zoals geformuleerd in 2013?

De doelgroep die opgevangen wordt verhoudt zich qua leeftijd, geslacht, problematiek en vorm van verblijf goed tot de doelstelling. Mede omdat de doelgroep, geformuleerd in 2013, erg breed is. De uitzonderingen die hierbij horen hebben hun eigen redenen om in een logeerhuis te passen. Dit is zowel het mooie van een logeerhuis als het lastige aan het beantwoorden van deze onderzoeksvraag. Een logeerhuis is een concept dat opvang en zorg biedt aan kinderen in crisis. Past een kind niet helemaal in het plaatje, maar denken de betrokkenen van een logeerhuis dat het voor het kind het beste is om opgevangen te worden in een logeerhuis, dan wordt het passend gemaakt. Het bieden van plaatsen aan kinderen in een crisissituatie ongeacht leeftijd en geslacht sluit aan bij de doelstelling. Een logeerhuis is, waar dat kan, een op maat gemaakt concept voor de kinderen in crisis.

Er zijn aandachtspunten. Zo is de verblijfsduur voor een relatief grote groep langer geweest dan Lindenhout beoogt. Het is de bedoeling dat er zo snel mogelijk een duidelijk perspectief is voor een kind. Wellicht kan dit de verblijfsduur verkorten. In het onderzoek is gebleken dat hier nog winst te behalen valt. Een minderheid van de kinderen gaat terug naar huis, terwijl dit is waar Lindenhout naar streeft. De zorg en ondersteuning die geboden wordt door alle betrokken partijen in de periode van opvang zou hiermee te maken kunnen hebben. Er is te weinig bekend over de mate van hulp in de thuissituatie, daar kunnen geen conclusies over getrokken worden. In de afwezigheid van doelen is verbetering nodig. Een andere reden kan zijn dat de problematiek van de opgevangen kinderen te zwaar is om in het logeerhuis te verminderen, zodat het kind weer thuis kan gaan wonen.

5.3 Discussies

5.3.1 Betrouwbaarheid en validiteit

In het dossieronderzoek is ondervonden dat veel dossiers niet compleet zijn: missende rapportage, geen doelen in de zorgovereenkomst en geen eindverslag zijn hier voorbeelden van. De gegevens die verwerkt zijn in het onderzoek zijn betrouwbaar, maar de resultaten hadden een hogere betrouwbaarheid gehad als er meer gegevens bekend zouden zijn. Alleen de gegevens die zeker waren, zijn meegenomen in de resultaten. Hierdoor is de betrouwbaarheid gewaarborgd.

5.3.2 Afbakening onderzoek

Er is gekozen voor een afbakening van een tijdsperiode voor het onderzoek. Alle dossiers van plaatsingen van januari 2015 tot en met december 2016 zijn meegenomen in het onderzoek. Hiervoor is gekozen omdat de logeerhuizen nog in opstart waren in 2014. Het is mogelijk dat de doelstelling toen nog niet volledig naar behoren werd uitgevoerd en deze gegevens kunnen de resultaten van het onderzoek doen veranderen. De einddatum van het onderzoek is gekozen omdat de maximale plaatsing van een kind in een logeerhuis zes maanden zou moeten duren. Door deze keuze zijn er geen lopende dossiers in het onderzoek meegenomen.

Naast het lezen van dossiers is er contact geweest met logeerhuisouders om aanvullende informatie te verkrijgen. Er zijn een aantal logeerhuizen die meer dan twintig kinderen hebben opgevangen in de periode januari 2015 tot en met december 2016. Om de logeerhuisouders niet te veel te belasten, is er gekozen voor een steekproef. De logeerhuisouders zijn bevraagd over twee kinderen die zijn verbleven tot één maand, en drie kinderen die langer zijn verbleven dan een maand. Een aantal logeerhuizen heeft in de genoemde periode slechts één kind opgevangen voor een korte periode. Daarom is er gekozen om bij de logeerhuizen die veel kinderen hebben opgevangen te vragen naar een derde casus van kort verblijf. Op deze manier blijft de totale steekproef dezelfde grootte houden.

5.3.3 Nog niet onderzocht

Met één van de logeerhuizen is geen contact geweest. De reden hiervan is dat dit logeerhuis niet meer in contact staat met Lindenhout. Het telefoonnummer en emailadres dat bekend was bij Lindenhout was niet meer actief. De gegevens uit de dossiers zijn wel meegenomen in de resultaten van het onderzoek. De steekproef over de overige gegevens is daardoor kleiner geworden.

5.3.4 Achteraf

Achteraf gezien hadden we een deelvraag toegevoegd over de hulp in de thuissituatie. Gedurende het onderzoek begon op te vallen dat er weinig beschreven staat over de hulp in de thuissituatie. Dit is wel een aspect dat nadrukkelijk benoemd wordt in de doelstelling, omdat het doel is dat kinderen terug gaan naar huis. Als hier een deelvraag aan gekoppeld was, was hier wellicht meer informatie en duidelijkheid over verkregen. Daarnaast hadden we graag meer tijd geïnvesteerd in het contact met de logeerhuisouders. Achteraf gezien was het dossieronderzoek sneller klaar dan gedacht en hadden we de overige tijd kunnen indelen om persoonlijk contact te zoeken met de logeerhuisouders.

Bij het beantwoorden van de deelvragen werd duidelijk dat de antwoorden op deelvraag 1 meer eenduidig waren dan de antwoorden van deelvraag 2. Gezien de duidelijke informatie verkregen in het onderzoek heeft deelvraag 1 een betrouwbaar antwoord, maar het feit dat we over deelvraag 2 meer konden doordenken in samenwerking met verschillende professionals, maakt dat deze conclusie voor ons gevoel een extra dimensie heeft gekregen. Achteraf gezien denken we dat wij als onderzoekers hier weinig invloed op hebben gehad, omdat beide deelvragen op dezelfde manier benaderd zijn. Beide deelvragen zijn bespreekbaar gemaakt in de klankbordgroep, maar de resultaten uit deelvraag 2 leverden meer reactie op.

5.4 Suggesties vervolgonderzoek

Bij de opzet van dit onderzoek is benoemd dat er mogelijk een vervolg zal komen voor dit onderzoek, in de vorm van een kwalitatief onderzoek. De onderzoekers geven hier als suggestie om alle partijen te betrekken bij dit onderzoek. Cliënten uit het logeerhuis, ouders/familieleden van de cliënten, logeerhuisouders, jeugdzorgwerkers en gedragswetenschappers. Als belangrijke vraag wordt gezien hoe de hulp ervaren wordt door de cliënten en ouders. Heeft de hulp gezorgd voor verbetering of verandering? Uit dit onderzoek is gebleken dat een groot deel van de kinderen niet terug naar huis gaat. Wij achten het van belang om te onderzoeken waar dit mee te maken heeft. Ook zal het een mooie toevoeging zijn om de zorg in logeerhuizen te vergelijken met zorg op crisisgroepen en hiervoor de ervaring van opgevangen kinderen naast elkaar te leggen. De logeerhuizen zijn ontstaan met het idee dat zij een betere opvang zouden bieden dan de crisisgroepen, omdat opgroeien op een groep door Lindenhout wordt gezien als een onnatuurlijke manier.

Daarnaast vinden de onderzoekers de samenwerking tussen logeerhuisouders en jeugdzorgwerkers een belangrijk aspect. Vooral de wisselingen van jeugdzorgwerkers binnen een logeerhuis lijkt een veelbesproken item binnen zowel de organisatie als de logeerhuisouders te zijn. Het lijkt ons goed om hier ook aandacht aan te besteden.

Gedurende het onderzoek is naar voren gekomen dat er weinig bekend is over de hulp in de thuissituatie. Het is volgens de onderzoekers van belang om de mate en kwaliteit hiervan te meten. Dit kan eventueel bijdragen aan een hoger percentage van terugkeer naar huis.

Door middel van de steekproef is er aanvullende informatie verkregen, bijvoorbeeld of kinderen op hun eigen school zijn gebleven. Om hierover een goed en volledig beeld te krijgen, zouden deze gegevens over alle kinderen verzameld moeten worden. Op die manier wordt het beeld hiervan volledig en geeft dit meer betrouwbare informatie. Ook het bekijken van plaatsingen langer dan een jaar lijken van belang. Het logeerhuis is in principe voor maximaal een half jaar. Wat maakt dat sommige kinderen er langer zitten, met uitschieters van 21 en 22 maanden? Er zijn ook logeerhuizen die een logeerhuisplek hebben omgebouwd naar mentorhuisplek. Een mentorhuisplek is zelfstandigheidstraining voor een jongere, met begeleiding van de professionele opvoeder(s). Op deze manier is er een plek minder voor logeeropvang. Waarom wordt deze keuze gemaakt en heeft dit invloed op het aanbod van zorg?

5.5 Aanbevelingen praktijk

- De aspecten in de doelstelling aangaande de terugkeer naar huis, hulp in de thuissituatie en verblijfsduur worden nader onderzocht op basis van dit evaluatief onderzoek.
- Een teammiddag organiseren met betrekking tot het thema rapporteren.
- De inhoud van de dossiers wordt nagekeken en aangescherpt. Het management en de teams zoeken naar een oplossing waardoor de jeugdzorgwerkers de dossiers op orde hebben en houden en hier eenduidige afspraken over maken.
- Om informatie over geplaatste kinderen volledig en overzichtelijk te maken, wordt het risicotaxatieformulier aangepast.
- Een duidelijke regiepositie bepalen onder betrokkenen van het logeerhuis. Een duidelijke taakverdeling tussen jeugdzorgwerker, logeerhuisouder en gedragswetenschapper. Door logeerhuisouders en de manager van Wonen & Opgroeien uit te nodigen voor een bijeenkomst om hun visie op de logeerhuizen met elkaar te bespreken. Dit wordt geleid door een onafhankelijk persoon om sturing in het gesprek te voorkomen.
- Het ontwikkelen van een nieuw scoresysteem over het doel van het perspectief, om deze kloppend te maken met de praktijk.
- Gezien de aanleiding van het onderzoek om Lindenhout te profileren naar de gemeenten en andere belanghebbenden een factsheet te schrijven met daarin de belangrijkste informatie en conclusies uit dit onderzoek.

Literatuur

- Beek, F. van, & Rutjes, L. (2009). *Kwaliteitsstandaarden Jeugdzorg Q4C: Wat kinderen belangrijk vinden als ze niet thuis wonen*. Houten: Bohn Stafleu van Loghum.
- Berger, L. M., Bruch, S. K., Johnson, E. I., James, S., & Rubin, D. (2009). *Estimating the "impact" of out-of-home placement on child well-being: Approaching the problem of selection bias*. Geraadpleegd op 21 september 2017, van <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC2836492/>.
- Blokland, G. (2010). *Over opvoeden gesproken*. Amsterdam: Uitgeverij SWP.
- Boendermaker, L., Rooijen, K. van, & Berg, T. (2012). *Residentiële jeugdzorg: Wat werkt?* Utrecht: Nederlands Jeugdinstituut.
- Bolt, A. (2006). *Het gezin centraal*. Amsterdam: SWP.
- Donk, C. van, & Lanen, B. van. (2011). *Praktijkonderzoek in zorg en welzijn* (Eerste druk 2011, vierde oplage 2014). Bussum: Uitgeverij Coutinho.
- Ensie. (2016). *Kwantitatief onderzoek*. Geraadpleegd op 22 september 2017, van <https://www.ensie.nl/redactie-ensie/kwantitatief-onderzoek>.
- Ensie. (2017). *Dossieronderzoek*. Geraadpleegd op 3 oktober 2017, van <https://www.ensie.nl/diagnostische-vaardigheden/dossieronderzoek>.
- Entrea lindenhout. (2017). *Fusie Entrea en Lindenhout gerealiseerd*. [Online afbeelding]. Gedownload op 27 september 2017, van https://www.lindhout.nl/professionals/nieuwsbrief-lindhout/fusie-entrea-en-lindhout/ENT_LINPersbericht.pdf.
- Feldman, R.S. (2012). *Ontwikkelingspsychologie*. Amsterdam: Pearson.
- Goessens, J. (2013). *Wonen & Opgroeien: Opbouw Logeerhuizen*. Rapport. Arnhem: Lindenhout.
- Harder, A.T., Knorth, E.J., & Zandberg, T. (2006). *Residentiële jeugdzorg in beeld*. Amsterdam: SWP.
- Helm, P. van der. (2017). *Bezuiniging op de jeugdhulp was een vergissing*. Geraadpleegd op 22 november 2017, van <https://www.socialevraagstukken.nl/bezuiniging-op-de-jeugdhulp-was-een-vergissing/>.

Hogeschool van Arnhem en Nijmegen. (2017). *HAN* [Online afbeelding]. Gedownload op 27 september 2017, van www.han.nl.

Lindhout. (2017a). *Informatie voor cliënten*. Geraadpleegd op 11 september 2017, van <https://www.lindhout.nl/clienten/informatie-voor-clienten>.

Lindhout. (2017b). *Logeerhuis*. Geraadpleegd op 11 september 2017, van <https://www.lindhout.nl/professionals/informatie-voor-professionals/hulp-in-gezinshuis/logeerhuis>.

Movisie. (2015). *Transitie jeugdzorg: een overzicht*. Geraadpleegd op 27 september 2017, van <https://www.movisie.nl/artikel/transitie-jeugdzorg-overzicht>.

Nederlands Jeugd Instituut. (2013a). *Residentiële jeugdzorg: wat werkt?* Geraadpleegd op 21 september 2017, van http://www.jeugdzorg.nl/nl/Download-NJi/Wat-werkt-publicatie/Watwerkt_ResidentieleJeugdzorg.pdf.

Nederlands Jeugd Instituut. (2013b). *Uithuisplaatsing: wat werkt?* Geraadpleegd op 21 september 2017, van [http://www.onderwijsjeugdzorg.nl/nl/Download-b/Wat-werkt-publicatie/\(311053\)-nji-dossierDownloads-Watwerkt_Uithuisplaatsing.pdf](http://www.onderwijsjeugdzorg.nl/nl/Download-b/Wat-werkt-publicatie/(311053)-nji-dossierDownloads-Watwerkt_Uithuisplaatsing.pdf).

Nederlands Jeugd Instituut. (2015). *Wat werkt bij crisissituaties in gezinnen?* Geraadpleegd op 20 september 2017, van https://www.nji.nl/nl/Download-NJi/Wat-werkt-publicatie/Watwerkt_Crisisinterventie.pdf.

Pleegzorg Nederland. (z.d.). *Een kind dat je kent*. Geraadpleegd op 28 september 2017, van <https://www.pleegzorg.nl/over-pleegzorg/een-kind-dat-je-kent/>.

Poortinga, Eke (z.d.). *Steekproefmethode: steekproef nemen doe je zo*. Geraadpleegd op 7 november 2017, van <https://www.studiemeesters.nl/scriptie/steekproefmethode-steekproef-nemen-doe-je-zo/>.

Professioneel ouderschap. (z.d.). *Professioneel ouderschap in gezinshuizen*. [Online afbeelding]. Gedownload op 27 september 2017, van <http://professioneelouderschap.nl>

Richtlijnen Jeugdhulp. (2017). *Residentiële jeugdhulp*. Geraadpleegd op 20 september 2017, van: <http://richtlijnenjeugdhulp.nl/residentiele-jeugdhulp/inleiding/>.

Rigter, J., & Hintum, M. (2013). *Ontwikkelingspsychopathologie bij kinderen en jeugdigen*. Bussum: Coutinho.

Zandberg T., Knorth E.J., Strijker J. (1998). *Uithuisplaatsing van jeugdigen*. Houten: Bohn Stafleu van Loghum.

Zorgbelang Noord-Holland. (z.d.). *Woordenlijst*. Geraadpleegd op 28 september 2017, van <http://www.zorgbelang-noordholland.nl/woordenlijst/>.

Zorginstituut Nederland. (z.d.). *Good practices in langdurige zorg*. Geraadpleegd op 29 september 2017, van <https://www.zorginstituutnederland.nl/werkagenda/langdurige-zorg/good-practices-in-de-langdurige-zorg>.

Bijlagen

Bijlage 1: Vacature logeerhuisouder.

Lindhout biedt ondersteuning aan kinderen, jongeren en hun opvoeders, bij wie het opgroeien en opvoeden niet vanzelf gaat. Het liefst bieden wij die hulp thuis. Als het nodig is dat een kind of jongere tijdelijk elders wordt opgevangen, dan maken we zoveel mogelijk gebruik van opvang in de directe omgeving van het kind, bijvoorbeeld bij familie of vrienden of we zoeken een pleeggezin. Lukt dat niet, dan wil Lindenhout gebruik gaan maken van professionele logeerhuizen, die in de hele regio aanwezig zijn. Op die manier kunnen kinderen en jongeren die tijdelijk opgevangen moeten worden, dichtbij hun eigen woonomgeving logeren, zodat het netwerk van de jongere zoveel mogelijk intact kan blijven.

Logeerhuizen zijn kleinschalige gezinshuizen, met professionele gezinshuisouders, die zich richten op kort verblijf en crisisopvang. Deze logeerhuizen worden goed verspreid over het werkgebied van Lindenhout opgezet.

Lindhout zoekt voor de opvang in deze logeerhuizen:

LOGEERHUISOUDERS m/v

De logeerhuisouder treedt op als plaatsvervangend opvoeder in een 24-uurssituatie, zeven dagen per week. De logeerhuisouder biedt in het eigen huis hulpverlening aan 2 tot maximaal 3 kinderen (gemiddeld 2) in een zo alledaags mogelijke leefsituatie. Het vak van logeerhuisouders is behoorlijk intensief; het vergt een 24 x 7 uur beschikbaarheid gedurende het hele jaar. De logeerhuisouder staat hier niet alleen in. Vanuit Lindenhout wordt de logeerhuisouder ondersteund bij alle inhoudelijke vragen rondom de opgenomen kinderen en jongeren. Ervaring heeft daarbij geleerd dat de combinatie met nog thuiswonende kinderen meestal te ingewikkeld is.

De logeerhuisouders komen niet in dienst bij Lindenhout. Het logeerhuis is een zelfstandige onderneming. Dat betekent onder andere dat de logeerhuisouders zelf zorgdragen voor de huisvesting, en voor de materiële- en financiële huishouding. Ook zorgen ze voor hun eigen professionele ontwikkeling, intervisie en coaching. De logeerhuisouders sluiten zich daartoe aan bij de organisatie Gezinshuis.com volgens een daartoe ontwikkelde franchiseformule. Gezinshuis.com en Lindenhout werken nauw samen. Gezinshuis.com ondersteunt bij de werving en selectie, ziet toe op de professionele standaard, en ondersteunt de logeerhuisouders bij het ondernemerschap, de deskundigheidsbevordering en de persoonlijke ontwikkeling.

Wat zijn de taken?

Logeerhuisouders moeten meesters zijn in het geruiststellen. Bij kinderen en jongeren die in een crisissituatie worden opgevangen, en ook bij hun ouders, is er altijd sprake van een vorm van ontredde, een (relatieve) chaos. De logeerhuisouders moeten goed met die dynamiek overweg kunnen, het overzicht kunnen bewaren en rust kunnen aanbrengen, zodat de ouders

en de jeugdige weer het vertrouwen krijgen dat er nieuwe mogelijkheden gevonden kunnen worden.

Dat leidt tot de volgende taken

- Het opnemen, verzorgen en begeleiden van kinderen en jongeren die in een (acuut ontstane) situatie verkeren, waarbij directe opvang noodzakelijk is. Het kan hierbij gaan om kinderen en jongeren, waarbij de verwachting is dat pubers het meest van deze vorm van opvang gebruik gaan maken.
- Het aanbrengen van rust en overzicht in de (crisis)situatie. Het in beeld brengen van kansen en knelpunten voor kinderen/ jongeren en voor de ouders.
- Het afstemmen en samenwerken met de ouders van de kinderen of jongeren. Ouders moeten zoveel mogelijk in regie blijven bij het zoeken naar een oplossing en nieuw perspectief. Zij doen dit met de ondersteuning van een ambulant hulpverlener en in afstemming met de logeerhuisouders.
- Veel aandacht hebben voor de rest van het netwerk van het kind of de jongere. Daarbij gaat het om school, de vriendenkring van de jongere, familie, de sportclub.
- Logeerhuisouders hebben met veel partijen te maken: het kind, de ouders, de familie, de school, de vriendenkring, hulpverleners uit de omgeving van de jongere, collega's van Lindenhout. Met al deze partijen moet, vaak in een hoog tempo, zonder veel achtergrondinformatie en nog zonder duidelijke richting, goed samengewerkt worden.
- Verantwoordelijkheid nemen voor de bedrijfsvoering rondom het logeerhuis, met ondersteuning en begeleiding van Gezinshuis.com

Wat vragen wij?

Logeerhuisouders moeten beschikken over een grote persoonlijke stabiliteit en stressbestendigheid.

Ze moeten goed overzicht kunnen aanbrengen in een complexe situatie, en op het juiste moment de juiste sturing kunnen geven. Ze moeten gericht zijn op de vragen van kinderen/ jongeren en hun ouders, overweg kunnen met de dynamiek van plotselinge plaatsingen en veel wisselingen, en tegelijkertijd in staat zijn het eigen dagelijkse leven in balans te houden.

Daartoe is nodig:

- een HBO werk- en denkniveau;
- sociale vaardigheden voor het onderhouden van contacten met (pleeg)ouders, familie, scholen, externe instanties en dergelijke;
- communicatieve en pedagogische vaardigheden voor het in een gezinssituatie begeleiden van jeugdigen (vaak met gedragsproblematiek);
- empathie en geduld, maar ook het vermogen om te sturen en te corrigeren;
- **probleemoplossend vermogen;**
- het vermogen een duidelijke, consequente pedagogische structuur te kunnen realiseren en daarbinnen op een creatieve manier te kunnen werken;
- in staat zijn de regievoering op zich te nemen in het kader van de eigen onderneming;
- kennis van de ontwikkeling van kinderen en de mogelijkheden om daar positief aan bij te dragen.

Wat bieden wij?

Lindenhout biedt de gezinshuisouders ondersteuning bij het begeleiden en coachen van de opgenomen kinderen. Franchisenemer zijn bij Gezinshuis.com betekent binnen een duidelijk kader eigen baas zijn, zelf de regie voeren en zelf de keuzes maken terzake de bedrijfsvoering.

Een moderne vorm van ondernemerschap ontwikkelen; kleinschalig, duurzaam en maatschappelijk betrokken.

Logeerhuisouders krijgen per dag per jongere een vastgelegde franchisevergoeding. Het gaat echter om de opvang van 2 tot 3 kinderen of jongeren. Met deze vergoeding moeten alle kosten met betrekking tot de verzorging van de kinderen en het 'runnen' van het logeerhuis worden gedekt

De omzet per jaar is tussen de €75.000 en €105.000. Dit is afhankelijk van de bezetting.

Na aftrek van alle kosten is het bruto-ondernemersinkomen tussen de €35.000 en €55.000 per jaar.

Voor een stabiele inkomenssituatie van de logeerhuisouders is het daarom van belang dat één van de partners nog een baan elders heeft.

Informatie en sollicitatie:

Informatie over gezinshuizen kunt u van maandag t/m vrijdag verkrijgen bij John Goessens j.goessens@lindenhout.nl, (026) 354 3333. Ook kunt u informatie vinden op de website gezinshuis.com.

Een assessment maakt standaard onderdeel uit van de selectieprocedure.

Bijlage 2: Risicotaxatieformulier.

Intakeformulier/risico-taxatie Lindenhout (externe aanmelder)

Ingevuld door:

Datum:

Gegevens jeugdige			
Naam Jeugdige		BSN-nummer	
Geboortedatum + leeftijd		Geslacht	
Adres waar de jeugdige ingeschreven staat			
Adres waar de jeugdige momenteel verblijft indien anders dan bovenstaand			

Gegevens ouders			
Naam vader		Naam moeder	
Adres vader		Adres moeder	
Telefoonnummer vader		Telefoonnummer moeder	
Heeft vader gezag?		Heeft moeder gezag	
Is er sprake van een maatregel? Zo ja, contactgegevens van (gezins)voogd			

Gegevens aanmelder	
Naam en contactgegevens aanmelder	
Verantwoordelijke gemeente	
Gegevens contactpersoon verantwoordelijke gemeente	
Wordt een passende beschikking of bepaling afgegeven?	

Doel plaatsing en soort plek dat gezocht moet worden	
Wat maakt dat er een bed nodig is voor de jeugdige?	
Wat is het doel van de plaatsing?	
Is het perspectief bekend?	
Wat is de verwachte duur van plaatsing?	
Zijn er andere organisaties betrokken bij het systeem? Zo ja, met welke hulp, contactgegevens betrokken hulpverlener.	
Zijn er mogelijkheden in het netwerk?	
Wat is de beste plek en waarom?	
Wat is het beste alternatief en waarom?	
Wat is de uiterste datum dat	

het bed beschikbaar moet zijn?	
Is de jeugdige gemotiveerd voor plaatsing?	
Staan ouders achter deze plaatsing?	
Is er verder iets waar we rekening mee moeten houden mbt deze crisisvraag?	

Omschrijving van de jeugdige	
Omschrijf het gedrag van de jeugdige	
Zijn er diagnoses/IQ-gegevens bekend?	
Een korte omschrijving van de geschiedenis van de jeugdige inclusief ingezette hulpverlening in het verleden	
Vul in mbt de veiligheid	J Bij het kind/de jeugdige is sprake van - o (vermoeden van) blowen/drugs (zo ja; omschrijf hieronder bij Anders) - o (vermoeden van) gebruik alcohol (zo ja; omschrijf hieronder bij Anders) - o verbale agressiviteit (zo ja; omschrijf hieronder bij Anders) - o fysieke agressiviteit (zo ja; omschrijf hieronder bij Anders) - o seksueel overschrijdend gedrag (zo ja; omschrijf hieronder bij Anders) - o (vermoeden van) loverboyproblematiek (zo ja; omschrijf hieronder bij Anders) - o Zelfdestructief gedrag (zo ja; omschrijf hieronder bij anders) - o In aanraking zijn gekomen met politie of justitie (zo ja; omschrijf hieronder bij Anders) Anders, nl:
	J In de omgeving van het kind/de jeugdige is sprake van - o Conflicten en/of bedreiging vanuit het primaire systeem (zo ja; omschrijf hieronder bij Anders) - o Dreiging vanuit anderen (zo ja; omschrijf hieronder bij Anders) Anders, nl:
Gebruikt de jongere medicatie? Zo ja, welke, hoeveelheid en tijdstip	
Heeft de jongere	

allergieën of dieetvoorschriften? Zo ja welke	
Naar welke school/dagbesteding gaat de jeugdige?	
Omschrijf het gedrag op school/dagbesteding	
Is het belangrijk dat de jeugdige naar deze school/dagbesteding kan blijven gaan?	
Is er recente verslaglegging? Zo ja, mag deze gedeeld worden?	
Afspraken mbt taakverdeling in deze crisis	

In te vullen door ambulant werker, gedragswetenschapper, logeerhuisouders	
Wat wordt de taak van de betrokken ambulant hulpverlener	
Wat is er nodig om de veiligheid van de jeugdige en/of andere bewoners te waarborgen?	
Wie pakt dat op?	

Datum	Actie / contact / stand van zaken vullen door adviseur entreeteam	In te
		Door:
		Door:
		Door:

Datum	Stand van zaken / uitkomst bij afsluiten dossier door entreeteam vullen door adviseur entreeteam	In te
		Door:

Bijlage 3: Vragenlijst logeerhuisouders

Eigen school Hobby's Contact met sociale kring	Wel: 1 Niet: 2
Afname problematiek	Toegenomen: 1 Gelijk: 2 Deels afgenomen: 3 Afgenomen: 4
Breakdown	1: Invloed van kind 2: Invloed van logeerhuis 3: Invloed van logeerhuisouders 4: Biologische ouders 5: n.v.t.

Bijlage 4: Bericht memo logeerhuisouders

Lindhout is enkele jaren geleden gestart met logeerhuizen, waar jongeren worden opgevangen voor een kortverblijf van maximaal 6 maanden.

Een logeerhuis heeft een tijdelijk karakter. Het verblijf in het logeerhuis is voornamelijk gericht op het tot rust brengen en inzichtelijk maken van de situatie en het vinden van de beste oplossing. Soms lukt dat binnen een paar weken, soms zijn daar een paar maanden voor nodig. De logeerhuisouders werken zoveel mogelijk samen met de ouders en het netwerk. Nu we een paar jaar gewerkt hebben met deze vorm van opvang, willen we weten of de doelstellingen die zijn geformuleerd bij de start van de logeerhuizen, behaald zijn.

Onder leiding van Rinie van Rijsingen en Yvonne Aartsen starten we in september a.s. met een evaluatief onderzoek. We beginnen met een dossieronderzoek onder een groot deel van de jongeren die in 2015 en 2016 in de logeerhuizen hebben gewoond.

In het dossieronderzoek willen we een aantal vragen uitzoeken die te maken hebben met de doelgroep en met de effectiviteit van de hulpvorm. Ten aanzien van de doelgroep gaan we bijvoorbeeld bekijken met welke hulpvraag jongeren starten bij de opvang in het logeerhuis. Ten aanzien van de effectiviteit onderzoeken we welke doelstellingen behaald zijn.

Een dergelijk dossieronderzoek is een zeer arbeidsintensieve klus en we zijn blij dat twee studenten van de HBO-Pedagogiek ons hierbij komen bijstaan. Dit zijn Fieke Steinkamp en Anna Verwegen, zij studeren komend schooljaar af en werken mee aan het onderzoek in het kader van hun afstudeeropdracht.

Op basis van de gegevens uit het dossieronderzoek wordt het tweede deel van het onderzoek ingevuld. Dit betreft een kwalitatief onderzoek. Met behulp van vragenlijsten en interviews willen we betrokkenen (ouders, jongeren, logeerhuisouders, hulpverleners) rond een logeerhuisplaatsing vragen naar hun mening, beleving en ideeën over de geboden hulp. We zijn nu bezig met de eerste voorbereidingen en zullen jullie in september/oktober hierover verder informeren.

Bijlage 5: Klankbordgroep

Op 30 november 2017 is er een klankbordgroep georganiseerd om een aantal resultaten van het onderzoek te bespreken. Deze bijeenkomst heeft plaatsgevonden om vanuit verschillende perspectieven naar de resultaten te kijken. De groep bestond uit een gedragswetenschapper, een ambulant hulpverlener, een logeerhuisouder, twee beleidsmedewerkers en de onderzoekers. Door deze verscheidenheid aan personen kon er vanuit verschillende visies en perspectieven gereageerd worden op de resultaten. De volgende vijf resultaten zijn besproken:

- Doelen
- Hulp in de thuissituatie
- Vervolgplek
- Problematiek
- Geslacht

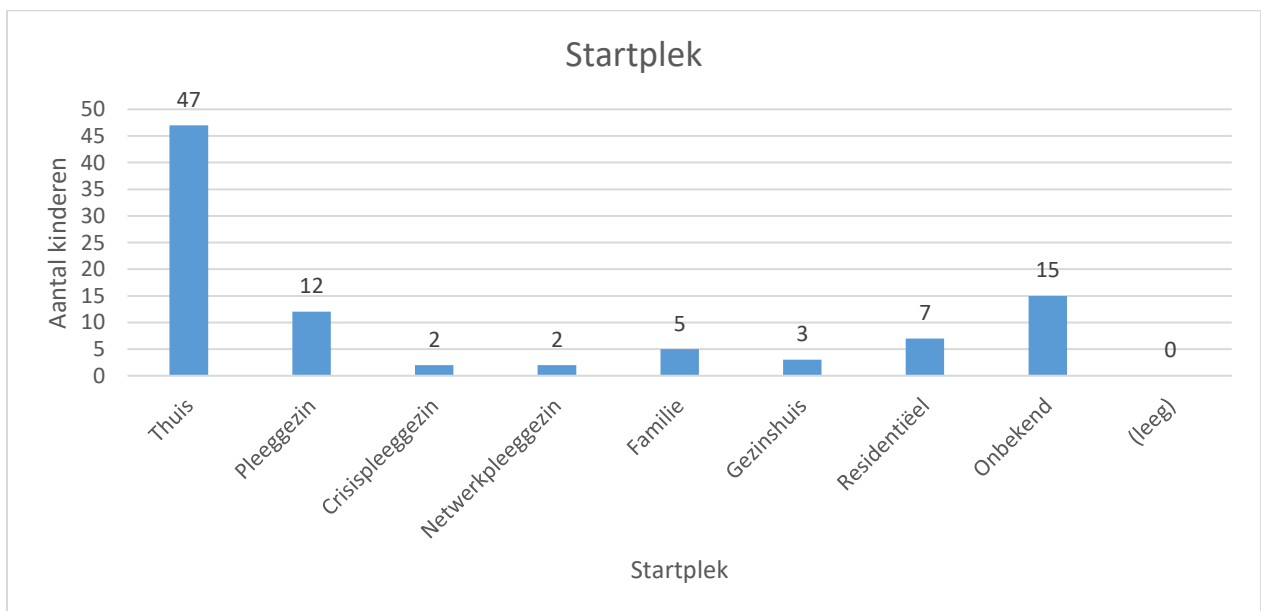
De verantwoording van deze keuze leest u in paragraaf 3.2.

Met name op de resultaten van de doelen werd verrast gereageerd. Verbaasd over het hoge percentage van ontbrekende doelen in de zorgovereenkomst. En in het algemeen op ontbrekende informatie in dossiers. De jeugdzorgwerker vertelt dat hij in een logeerhuis werkt waar ze hun eigen dossiers bijhouden van elk kind, ook met doelen voor het kind. In dat geval zijn er twee dossiers met doelen voor het kind: in het dossier van het logeerhuis en in het dossier van Lindenhout. Deze doelen kunnen afwijken van elkaar. De jeugdzorgwerker geeft ook aan dat het qua verslaglegging soms verwarrend is wie wat doet. Welke taken horen bij de jeugdzorgwerker en welke taken horen bij het logeerhuis? De beleidsmedewerker geeft aan dat de eindregie bij de jeugdzorgwerker zou moeten liggen. De gedragswetenschapper vertelt dat zij samen met de jeugdzorgwerker het dossier op orde houdt en dat de logeerhuisouders om input gevraagd kunnen worden voor het dossier. De logeerhuisouders houden vaak wel de rapportage in Care4 bij, maar de jeugdzorgwerker vertaalt dit naar bijvoorbeeld de zorgovereenkomst.

De hulp in de thuissituatie is geen deelvraag in het onderzoek, maar dit werd na het lezen van alle dossiers opgemerkt. Er was weinig te lezen over de hulp in de thuissituatie van een geplaatst kind, terwijl in de doelstelling staat dat deze hulp geboden wordt zodat het kind eventueel terug kan naar huis. De gedragswetenschapper vertelde dat dit verschilt per thuissituatie, maar dat er in eerste instantie altijd wordt ingestoken op terugkeer naar huis. In sommige gezinnen is er al hulp in de thuissituatie en wordt deze gecontinueerd tijdens het verblijf van een kind in het logeerhuis. Dit kan hulp van buitenaf zijn waardoor er geen verslaglegging is. Maar er zijn ook situaties waarin ouders geen hulp meer willen of dat er al

zoveel hulp is geweest dat dat geen oplossing meer is. De gedragswetenschapper noemt het maatwerk: voor elk kind wordt er gekeken wat het beste is. De logeerhuisouder vertelt dat zij die doelstelling mondjesmaat heeft terug gezien bij de geplaatste kinderen in hun logeerhuis. Volgens de logeerhuisouder is er bij de kinderen geplaatst in hun logeerhuis niet actief gewerkt in de thuissituatie. In sommige gevallen kon er ook niet gewerkt worden aan de thuissituatie wegens bijvoorbeeld problematiek van ouders. De logeerhuisouder gaf aan dat er voor haar gevoel niet 100% gewerkt is aan een terugkeer naar huis voor kinderen. De ambulant hulpverlener reageerde hier op dat hij altijd kijkt naar de mogelijkheid naar huis of anders 'zo thuis mogelijk', bijvoorbeeld in het netwerk. Hij stuit hier soms op moeilijkheden bij ouders of het netwerk waardoor terugkeer niet gaat.

Op de resultaten van de vervolglek werd verschillend gereageerd. De logeerhuisouder was niet verrast over het resultaat. Zij heeft veel kinderen in haar logeerhuis naar een andere plek zien gaan dan thuis. De gedragswetenschapper was duidelijk wel verrast. Zij gaf aan dat zij altijd insteekt dat kinderen terug gaan naar huis. Zij was dan ook verbaasd over het percentage dat in de periode januari 2015 tot en met december 2016 naar huis is gegaan. Zij had dit percentage hoger ingeschat. Tijdens de klankbordgroep gaven de aanwezigen aan dat het ook goed is om te weten waar kinderen vandaan komen voordat ze geplaatst worden in een logeerhuis. Na de klankbordgroep is hier naar gekeken en daar zijn de volgende resultaten uit gekomen:

Figuur 16. Startplek

De onderzoekers wilden graag van de klankbordgroep hun visie op de problematiek van de geplaatste kinderen. Met name of de doelstelling aansluit bij de doelgroep: is het reëel dat kinderen met deze mate van problematiek terug naar huis kunnen? Alle partijen waren het

met elkaar eens dat de doelstelling dat kinderen terug keren naar huis na het verblijf in een logeerhuis onder de loep moet worden genomen. De logeerhuisouder gaf aan dat zij daar een leeftijdsfactor in zag: een groep kinderen onder de veertien jaar en een groep kinderen boven de veertien jaar. Zij verwacht dat kinderen onder de veertien jaar meer kans hebben om terug te gaan naar huis, dan kinderen boven deze leeftijd.

Op het resultaat dat er meer meisjes dan jongens in een logeerhuis zijn geplaatst werd verschillend gereageerd. De jeugdzorgwerker heeft alleen nog maar meisjes begeleid tijdens het verblijf in het logeerhuis. De gedragswetenschapper had wel verwacht dat het meer meisjes zouden zijn, maar niet zo'n hoog percentage.

Er werd als hypothese gesteld dat er verschil zit in externaliserende en internaliserende problematiek tussen jongens en meisjes. Deze problematiek uit zich ook anders in gedrag, volgens de aanwezigen.

Bijlage 7: Verklaring geheimhouding en zorgvuldige omgang met persoonsgegevens door studentonderzoeker

Onderzoek bij mensen of verzamelen van gegevens van mensen vereist bijzondere zorgvuldigheid. Om de privacy van betrokkenen te waarborgen, dien je als studentonderzoeker altijd vertrouwelijk en zorgvuldig met die informatie om te gaan.

Deze geheimhoudingsplicht geldt voor alle medewerkers in zorg en welzijn. Je verbindt je aan geheimhouding door het ondertekenen van deze verklaring.

In te vullen door student:

Studentnummer	552293
Naam	Anna Verwegen
Opleiding	Pedagogiek
Geboortedatum	20-8-95
Geboorteplaats	Utrecht

Hierbij verklaar ik dat:

- ik op de hoogte ben van de informatie en werkwijze zoals vastgelegd is in deze Gedragscode. Ik begrijp de informatie en werkwijze en zal me eraan houden zolang ik studeer aan de HAN;
- ik in dit kader aan niemand identificeerbaar zal openbaren wat mij tijdens het onderzoek is verteld of wat ik op een andere manier te weten ben gekomen;
- ik zorgvuldig en verantwoord omga met de onderzoeksgegevens en met de aan mij verleende toegang tot digitale gegevensdragers.

Datum	20-9-17
Handtekening	

Bijlage 7: Verklaring geheimhouding en zorgvuldige omgang met persoonsgegevens door studentonderzoeker

Onderzoek bij mensen of verzamelen van gegevens van mensen vereist bijzondere zorgvuldigheid. Om de privacy van betrokkenen te waarborgen, dien je als studentonderzoeker altijd vertrouwelijk en zorgvuldig met die informatie om te gaan.

Deze geheimhoudingsplicht geldt voor alle medewerkers in zorg en welzijn. Je verbindt je aan geheimhouding door het ondertekenen van deze verklaring.

In te vullen door student:

Studentnummer	549106
Naam	hère Steinkamp
Opleiding	Pedagogiek
Geboortedatum	05-22-1994
Geboorteplaats	Eibergen

Hierbij verklaar ik dat:

- ik op de hoogte ben van de informatie en werkwijze zoals vastgelegd is in deze Gedragscode. Ik begrijp de informatie en werkwijze en zal me eraan houden zolang ik studeer aan de HAN;
- ik in dit kader aan niemand identificeerbaar zal openbaren wat mij tijdens het onderzoek is verteld of wat ik op een andere manier te weten ben gekomen;
- ik zorgvuldig en verantwoord omga met de onderzoeksgegevens en met de aan mij verleende toegang tot digitale gegevensdragers.

Datum	20 September 2017
Handtekening	